AKTUALITEITEN

ANTWERPEN 1

TIJDSCHRIFT

B.A.S.T.T. vzw
Secretariaat
Campinaweg, 10
2960 Brecht
tel: 03- 636.29.38.
fax: 03- 636.28.94.

verschijnt driemaandelijks

verantwoordelijke uitgever
Dré Darden, Campinaweg 10, 2960 St.-Job-in-'t Goor

BASTT VZW

nummer 58 - maart 1996

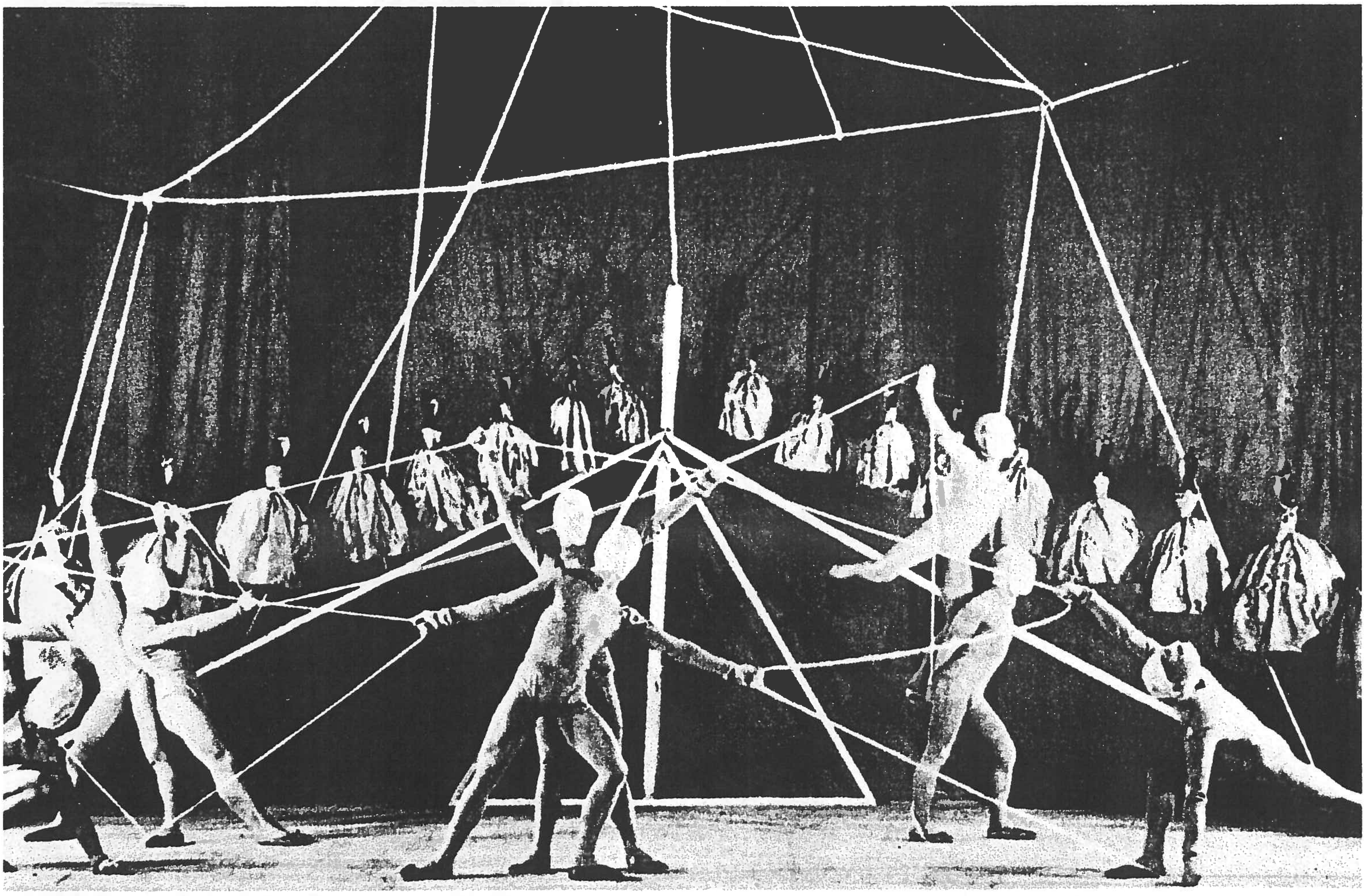

INHOUDSOPGAVE

BASTT - maart 1996

1.	"ODE" van Massine - scenografie TCHELITCHEW Parijs - Diaghilew Balletten 1928
2.	INHOUD
3 - 4.	O.I.S.T.A.T. Vergadering Commissie OPLEIDING Dré Darden
5.	BASTT-NIEUWS: Basiscursus ELECTRICITEIT 1996
6.	PUBLICITEIT - De Reus nv
7 - 13.	VEILIGHEID WAAR ? Rinus Bakker
13.	VARIA: theaterarchitectuur - dans
14.	VARIA: "IBSEN" in Dommelhof Rose Werckx
15 - 22.	OISTAT-NIEUWS
23 - 27.	UIT DE ZUSTERBLADEN: AS nr 76 en 77 Luç Dhooghe
26.	PUBLICITEIT - Cornet Seating systems
28 - 30.	UIT DE ZUSTERBLADEN: Theatre Crafts Int. nov. 1995 Jacques Berwouts
30.	PUBLICITEIT - DERVEAUX VARIA: tentoonstelling - literatuur
31 - 32.	UIT DE ZUSTERBLADEN: B.R. 5/95 en 6/95 Dré Darden
33 - 36.	IN MEMORIAM Rose Werckx

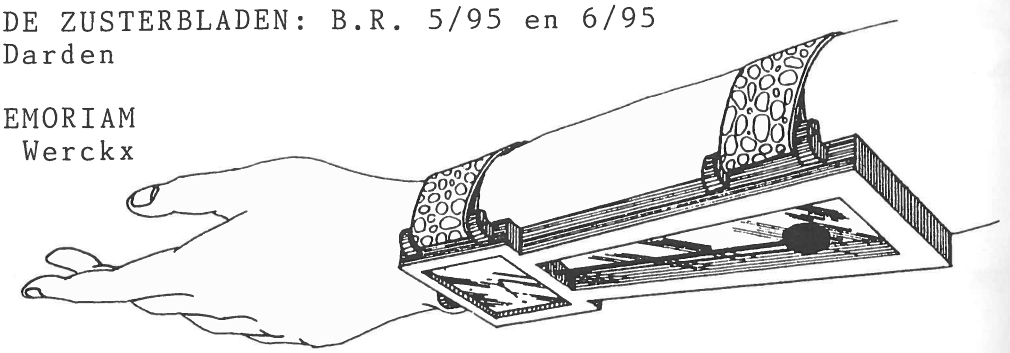

VERGADERING VAN DE COMMISSIE "OPLEIDING."

Onder voorzitterschap van professor Gallée uit Oostenrijk, kwam de "Commissie Opleiding" bij mekaar in Luzern - Zwitserland.
Er waren deelnemers uit Finland, Zweden, Denemarken, Estland, België, Groot-Brittanië, Verenigde Staten, Hong Kong, Canada, Oostenrijk, Roemenië en de Filippijnen. BASTT werd vertegenwoordigd door Chris Van Goethem. Jerôme Maeckelbergh was aanwezig als waarnemer.
Aangezien Prof. Gallée op 75-jarige leeftijd, plaats wil maken voor een jongere, was één van de onderwerpen van discussie het samenstellen van een profiel voor de nieuwe voorzitter.
BASTT heeft terzake zijn steun aan Pamela Howard toegezegd.
Ook de vergaderstruktuur en de voorbereiding van de volgende bijeenkomsten kwamen ter sprake.
Uitgangspunt is dat de commissie zichzelf ziet als informant met betrekking tot opleidingen.
De taken zijn verdeeld tussen de voorzitter, de vice-voorzitter en de afgevaardigde van het land dat een zitting organiseert.
Er wordt verwacht dat de deelnemers aan de zittingen een hechter contact zullen maken dan tot nu toe het geval was en dat dit contact na een eerste persoonlijke kennismaking voortgezet wordt met behulp van moderne media en technieken.
Zweden is begonnen met het aanleggen van een databank voor docenten. later kan dit materiaal aansluiten bij het European Scenography Center Network waar een uitwisselingsprogramma voor gastdocenten "vormgeving" bestaat.

foto Jerôme Maeckelbergh

Dr. Thomas Held geeft een woordje uitleg bij de maquette van het in opbouw zijnde Kultur- und Kongresszentrum am See (architect: Jean Nouvel, opening voorzien in augustus 1998)

Alle deelnemers hebben de opdracht gekregen te onderzoeken wat de computer in het onderwijs teweeg brengt; niet alleen aan vereenvoudigingen in het werk, maar ook als hulpmiddel bij lessen.
Aan de landen die deelnemen aan de commissievergaderingen wordt gevraagd om gedurende een aantal jaren dezelfde afgevaardigde te sturen.
Bij volgende zittingen wordt verzocht ruimte vrij te maken voor het houden van lezingen.
Uiteraard met onderwerpen die betrekking hebben met theater in het algemeen en met opleiding op het gebied van scenografie of theatertechniek in het bijzonder.
Voorgesteld wordt informatiecentra op te richten: Dresden voor scenografie, Amsterdam voor theatertechniek.

Alles bij mekaar was dit een zeer zinvolle bijeenkomst temeer omdat parallel met de Commissie Opleiding, ook het uitvoerend Commité van de OISTAT vergaderde, zodat een optimale uitwisseling van ideeën mogelijk was.
De Zwitserse collega's hadden voor een uitstekend raamprogramma gezorgd; Luzern is daarvoor dan ook een uitgelezen plaats.
Naast theaterbezoek was er een gezamenlijk bezoek aan een tentoonstelling gewijd aan de opleidingen decorschilderen, maskers maken, kostuums maken en grime.
De volgende zitting is gepland voor 1996.
Plaats van samenkomst wordt Dresden of Graz.

Dré Darden

foto Jerôme Maeckelbergh

Op de afsluitende bijeenkomst bedankt onze Zwitserse gastheer Florian Kradolfer de commissieleden voor de gepresteerde arbeid, en legt uit hoe wij bus, trein en bergtram zullen kombineren om als bekroning de Pilatus, hoogste bergtop bij Luzern, te bestijgen, waarbij nog steeds ijverig nota's worden genomen door de vlijtigste commissieleden.

BASISCURSUS ELEKTRICITEIT 1996

De cursus is bestemd voor personen die dagelijks in contact komen met elektrische installaties, maar die geenenkele theoretische opleiding genoten.
We vertrekken vanuit de Wet van Ohm en eindigen met het gebruik van de analoge multimeter.
Er zijn drie sessies waar de theorie aan bord komt.
Daarna werken we in drie sessies verder aan praktische oefeningen in een aangepast didactisch lokaal.
De zevende namiddag wordt er een examen afgelegd over de geziene leerstof.
Cursisten die slagen bekomen een attest.

<u>THEORIE</u>:
Deze lessen gaan door in Kultuurcentrum "De Schakel" - Rode Zaal
Schakelstraat, 8
8790 WAREGEM
op - woensdagnamiddag 27 maart 1996 van 13.30 tot 18.00 uur
- woensdagnamiddag 3 april 1996 van 13.30 tot 18.00 uur
- woensdagnamiddag 10 april 1996 van 13.30 tot 18.00 uur

<u>PRAKTIJK</u>:
Deze lessen gaan door in het Vrij Technisch Instituut
Toekomststraat, 75
8790 WAREGEM
op - woensdagnamiddag 17 april 1996 van 13.30 tot 18.00 uur
- woensdagnamiddag 24 april 1996 van 13.30 tot 18.00 uur
- woensdagnamiddag 8 mei 1996 van 13.30 tot 18.00 uur

<u>EXAMEN</u>:
In "DE SCHAKEL", woensdagnamiddag 15 mei 1996 om 13.30 uur.

De cursus kost 5.000,-fr BF en het aantal cursisten is beperkt tot 20 personen.

<u>INSCHRIJVINGEN EN INLICHTINGEN</u>:

Frank D'HAENE Tel. 056 - 62.13.40
Fax. 056 - 62.13.50

Toneel installaties

Leveringsprogramma

Brandscherminstallaties	Klankplafonds
Vaste en beweegbare licht- en inspektiebruggen	Hefdeuren
Hefpodia en orkestliften	Gaaswanden
Beweegbare zaalvloeren	Lichttorens
Projektieschermen, vast of kantelbaar	Decorliften
Handbediende en elektrische decortrekken	Draaischijven
Kontragewichten	Elektro-takels

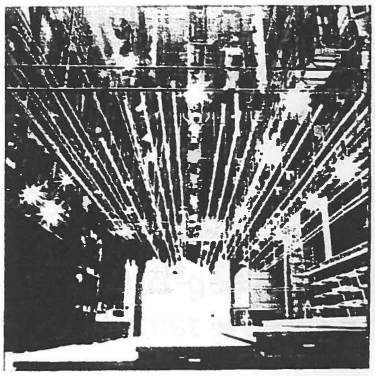
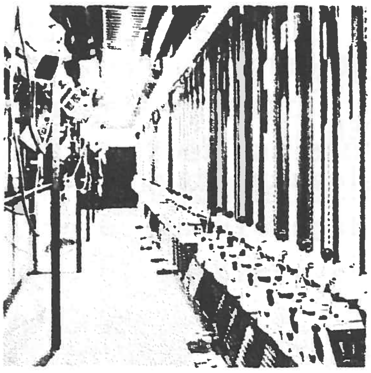

De Reus NV heeft reeds vele jaren ervaring in het ontwerpen, bouwen, onderhouden en renoveren van toneelinstallaties in zowel grote als kleine theaters. Zij levert een breed scala van toneel technische installaties. De Reus NV is in België aktief en levert en monteert momenteel toneel technische installaties in de Koninklijke Opera te Gent en in het Bourla Theater te Antwerpen. In 1990 leverde zij een orkestpodium voor de Koninklijke Nederlandse Schouwburg in Gent.

Voor informatie, studie en vrijblijvend bestek, neemt u kontakt op met:

DE REUS NV	Telefoon	: (09) 226 82 88
KALEWEG 20	Telefax	: (09) 227 83 00
9030 GENT	België	

De Reus NV is een dochter van THYSSEN DE REUS BV Nederland
en maakt deel uit van het THYSSEN concern.

VEILIGHEID WAAR ?

De EOD heeft een Engelse vliegtuigbom aan de haak geslagen

FOTO CORD OTTING

Veiligheid is een *hot item,*in het verkeer, de luchtvaart, de industrie, voor staatslieden en ook voor de Nederlandse Ontmijningsdienst.

Op de foto is er sprake van een redelijk onveilige situatie, aangezien de beide heren beroepsmilitairen heel duidelijk geen kaas hebben gegeten van het op de juiste wijze belasten van een normale lasthaak: het gewicht van de bom (ca. 225 kg.) is opgehangen aan de uiterste punt van de haak ! Een duidelijk voorbeeld van hoe het niet moet. Toch is de Nederlandse Ontmijningsdienst een club waar veiligheid hoog in het vaandel zal staan.

"Is het veilig ?". Die vraag wordt aan de riggers van Flashlight een groot aantal keren per jaar gesteld, niet alleen op eigen produkties, maar ook als onafhankelijke deskundigen bij werkzaamheden van derden. En die vraag kunnen wij ook altijd beantwoorden.

Wanneer is iets veilig of onveilig ? Hoe kan dat objectief worden vastgesteld en door wie ? Wij zullen het antwoord op deze vragen altijd dienen te baseren op een zo groot mogelijke kennis van de wet, de voorschriften, de normen en de beheersing van de technische omstandigheden, met een zo goed mogelijke analyse van de risico's en met kunde in het actief reduceren daarvan.

Als de opdrachtgever iets wil dat op grond van bovenstaande

bevindingen als 'onveilig' moet worden bestempeld, zullen we hem daarvan altijd in kennis stellen, ook al is de situatie niet direct levensbedreigend.

Er wordt veel gesproken over 'veiligheid' in de entertainment-industrie. Dat er naast veel zinnige, helaas ook nog wel wat onzinnige beweringen worden gedaan is vrijwel niet te voorkomen. Een eerste vorm van onzin is dat men aan onze sector het begrip industrie niet wil toekennen. En dat terwijl er anderzijds weinig verzet zal zijn tegen de idee om bijvoorbeeld het toerisme als een industrie te zien. Ook is het zelden een probleem om een beroep te doen op methoden, materialen of technieken die in andere sectoren van industriële activiteit worden toegepast om een voorstelling van wat voor aard dan ook te realiseren. Als we de definitie van 'theater' volgen die Freek van Duijn gaf in het voorwoord van een nummer van *Zichtlijnen,* dan is ook een concert van Pink Floyd, een kerkdienst of een produktpresentatie op te vatten als theater. Dat lijkt mij weer wat ver voeren in relatie tot de heel specifieke bouwwerken waarop veel van de aandacht van *Zichtlijnen* is gericht.

Ook al zouden er allerlei tegenwerpingen tegen de koppeling van de begrippen entertainment en industrie kunnen worden gemaakt, feit blijft dat we het hebben over de veiligheid op de werkvloer, werkplaats of werkruimte, voor alle betrokkenen: technici, managers, acteurs en publiek.

VEILIGHEID: EEN WAARDE

Een ander soort onzin is het om 'theaterachtige activiteiten' waardevrij te willen laten, omdat de kunst nu eenmaal waardevrij zou zijn......

Dat deze opvatting in de samenleving soms wel eens aanleiding geeft tot reacties in de trant van "de kunst is waarde(n)loos", zou ook wel eens tot bezinning in eigen kring mogen leiden ! Aangezien ook binnen de entertainment-sector als geheel al te vaak het 'maaiveld' als maatstaf geldt, kan niet tegelijk de 'ivoren toren' de plaats bepalen van de sector in de totale samenleving. In die discussie zullen we ons in dit artikel niet verder mengen, maar de stelling dat de (persoonlijke) veiligheid een universele waarde is, die men ook in de entertainment-wereld zal moeten erkennen, durf ik hier zonder meer te poneren, ook zonder de 'hete adem' van een Arbowet.

VEILIGHEID : HOE ?

Absoluut > maximaal > optimaal

Veiligheid is een zeer belangrijke (en normstellende!) factor in ons bestaan, waarbij we ons tegelijkertijd zullen moeten beseffen dat

absolute veiligheid nòòit zal bestaan: niet in huis, niet op de weg, niet in de lucht en niet op het werk. Ook de campagne voor 'veilig vrijen' suggereert ten onrechte een absolute veiligheid. Over de atoomproeven - waanzin van de heren Chirac en JangZjemin - zullen we het dan helemaal maar niet hebben. Welk soort veiligheid wordt daarmee beoogd ?

Ook het begrip *maximale veiligheid* zal altijd een utopische term blijven, want die is direct gekoppeld aan een maximaal budget; verder uitweiden daarover lijkt me niet nodig. Ook de wetteksten staan hierbij altijd in het teken van het "in redelijkheid haalbare".

We zullen dus altijd moeten streven naar een *optimale veiligheid,* en daarmee een compromis sluiten wat betreft de haalbaarheid, waarbij enerzijds betaalbaarheid en anderzijds uitvoerbaarheid beperkende factoren zijn. Veiligheidshelmen en -schoenen voor acteurs of artiesten zijn vast en zeker wel betaalbaar, maar ja... Het uitreiken van helmen of veiligheidsschoenen aan het publiek op bijvoorbeeld grote beurzen of rock-concerten is niet uitvoerbaar om geheel andere redenen. Wat belet echter de individuele technici 'op de vloer' tot het dragen ervan als de noodzaak daar overduidelijk blijkt ?

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Het moet iedereen duidelijk zijn wat zijn eigen rol is bij de handhaving van de veiligheid, wat de risico's zijn en vooral in welke opzichten hij/zij zelf daarin verantwoordelijk is en welke verantwoordelijkheid bij anderen (collega's, directies, instanties enz.) ligt. Omdat risicoanalyses niet op elk tijdstip tijdens de werkzaamheden gemaakt kunnen worden, is er een algemeen bindend kader ontwikkeld waarbinnen deze verhoudingen worden geregeld: de Arbowet.

In onze sector hebben we bovendien altijd met een hele specifieke component te maken: het publiek. In het algemeen worden in de industrie toeschouwers geweerd uit de productieruimten, bij ons zijn zij juist een absolute voorwaarde. Dat het publiek kan worden blootgesteld aan risico's die door de voorstelling worden gegenereerd, legt een extra verantwoordelijkheid bij hen die deze voorstellingen ontwerpen en uitvoeren. De gevaarlijke effecten van bijvoorbeeld lasers, stroboscopen, explosieven (knal, vuur, rook) en zware geluidsinstallaties zijn inmiddels genoegzaam bekend.

Ten aanzien van de regels voor het gebruik van hijsinstallaties boven personen zijn er tal van onduidelijkheden, die ertoe leiden dat bij het formuleren van een eisenpakket aansluiting wordt gezocht bij enerzijds de maximale en anderzijds de optimale veiligheid. En aangezien we in onze sector met de hijsinstallaties ook nog dingen doen die in de industrie feitelijk ondenkbaar zouden zijn (zoals een zeecontainer aan

een kraan een aantal malen ophijsen en weer tot een bepaalde hoogte te laten zakken, en pas aan het einde van de 'wacht' weer neerzetten. Of een last maanden - of zelfs jaren - lang achter elkaar in een werktuig laten hangen en die elke avond een of twee maal op en neer bewegen), is er reden te meer om die werktuigen in onze gebruiksomstandigheden nog eens aan een kritische analyse te onderwerpen.

De minimumeisen aan hijstechnische installaties betreffen een 'voldoende' veiligheid, welke nader gespecifieerd wordt in het ARAB.

VEILIGHEID: EEN GETAL

De mate/grootte van de veiligheid wordt in de wetten en normen uitgedrukt als een factor, de veiligheidsfactor (Vf), ook wel aangeduid met overeenkomstige begrippen als ontwerpfactor of gebruiksfactor. Die factor is heel gewoon uit te drukken in een getal ! De hoogte van dat getal vertegenwoordigt de mate van de gewenste (of bij wet vereiste) relatieve veiligheid, afhankelijk van de omstandigheden neigend naar maximaal of optimaal.

Voor geluid geldt een getalswaarde in decibels, voor rook-chemicaliën geldt een getalswaarde in ppm (=parts per million) enz.

Voor hijsinstallaties geldt bijvoorbeeld: een staalkabel van constructietype x, treksterkteklasse y en diameter z breekt bij een kracht van 8600 daN (=ca. 8600 kgf). Daarmee hebben we de 'breuk-belasting' vastgesteld. Willen we nu de 'veilige werkbelasting' vinden dan kijken we eerst naar de gebruikssituatie. Deze gebruikssituatie bepaalt de grootte van de gebruiksfactor of veiligeheidsfactor (Vf),de grootte van het getal waardoor de breukbelasting gedeeld moet worden om de veilige werkbelasting te berekenen.

In handel, transport en industrie wordt een Vf van 5 vereist. Dan bedraagt de veilige werklast van die kabel: 8600 / 5 = 1720 daN.Als voorwaarde geldt dan wel dat er geen personen onder de gehesen last aanwezig mogen zijn of komen.

Zouden we dezelfde staalkabel gebruiken aan een liftkooi, dat is de vereiste Vf tenminste 10. De VWL van diezelfde kabel is dan 8600 / 10 = 860 daN. De veiligheidsmarge bij de toepassing van die staalkabel is dan tenminste twee maal zo groot !

Als we een werkbak aan een kraan zouden willen hangen aan maar één enkele staalkabel (CP26), dan geldt een eis van Vf = 24! De VWL van diezelfde kabel is dan nog maar: 8600 / 24 = 358 daN. Dat ook de eindafwerking van zo'n staalkabel nog een belangrijke (negatieve) invloed kan hebben op de breukbelasting is in een vorig artikel al ter sprake gekomen.(*Zichtlijnen* 37, okt. 1994).

We vinden dus een reeks van getallen die allemaal een bepaalde mate van veiligheid vertegenwoordigen, gerelateerd aan de gebruiksomstandigheden.

Dat de veiligheidsfactor kan variëren van 1,3 (bouwkundige minimum bezwijkgrens) tot de genoemde 24 geeft de band-breedte al aan. Dat er (nog) geen veiligheidseisen bestaan voor bijvoorbeeld *Benji-jumpen* geeft evenzeer aan dat de wetgeving altijd achter de ontwikkelingen aanloopt. De grote belangstelling voor dit soort van *thrill seeking* toont ook de behoefte aan die veel mensen hebben om onder invloed van uitdaging of gevaar een adrenalinestoot te ervaren. Het weghouden van die behoefte van de werkplek is een wezenlijk belang van iedereen.

VEILIGHEID ALS STATISTIEK ?

Die 'getal-veiligheid' heeft betrekking op de relatieve kans dat een werktuig of onderdeel technisch zal falen. Die kans is met behulp van statistische methoden te bepalen.

Ook in situaties met hoge veiligheidseisen is er theoretisch een kans op ongevallen: het risico dat een vliegtuig neerstort op een kerncentrale is uit te drukken als uitkomst van een kansberekening, bijvoorbeeld 1:10.000.000. De kansen dat een olieboorplatform ontploft op volle zee (Piper Alpha!) of dat een vliegtuig neerstort op een woonwijk (PanAm op Lockerbie als gevolg van een terroristische aanslag, ELAL op de Bijlmer als gevolg van een technisch falen: overbelasting gecombineerd met achterstallig onderhoud) zijn ook uit te drukken in een kansberekening. Statistici zouden zeggen dat de kans op het vòòrkomen van zulke zaken verwaarloosbaar is, maar dat ze wel degelijk gebeuren staat als een paal boven water ! Zo is ook de veiligheid van de Deltawerken uitgedrukt in een kansberekening: een storm die zo sterk is dat hij maar eens in de 1000 jaar voorkomt. Toch zou dat bij wijze van spreken ook al volgend jaar kunnen gebeuren: dan zouden al die miljarden nog steeds onvoldoende zijn geweest.

ALLES KAN KAPOT
(...en alles gaat kapot)

Er zijn nog steeds mensen die volhouden dat iets 'sterk zat is' of 'niet kapot kan', beweringen die vragen om een gebruiksgrens. Die grens kan echter door diezelfde mensen nooit aangegeven worden. Want alles kan altijd kapot. De Wet van Murphy en de daarvan afgeleide 'wetten' en stellingen, hebben hieraan zeer zinvolle dingen toe te voegen. Alles kan kapot gaan en zal ook kapot gaan wanneer het niet juist wordt behandeld. Dat geldt overigens niet alleen voor werktuigen maar ook voor mensen !

Welke factoren hierbij allemaal een rol kunnen spelen heb ik getracht aan te geven op basis van onderstaande voorbeelden, waarbij de situatie van een dijk als voorbeeld geldt:

Ten eerste: de grootte van de last (bij een dijk: golfhoogte en stormsterkte); - de man die zware kluiten tilt; - het touw dat zware lasten moet hijsen; - het wiel onder een overvolle kluitentafel; - de kruik die heel diep te water gaat.

Ten tweede: de cyclus-duur (bij een dijk: springvloed en aantal dagen storm); - de man die de kluit lang omhoog houdt; - het touw waarin de last 6 maanden hangt; - het wiel dat achterop onder de kluitentafel zit; - de kruik die heel lang te water gaat.

Ten derde: het aantal malen (dijk: golf-frequentie of aantal windstoten); - de man die de zeventigste kluit verplaatst; - het touw dat het vijftigste kapchangement doet; - het wiel dat continu blijft rollen; - de kruik die voor de 'tig'ste maal te water gaat.

Ten vierde: de omstandigheden (dijk: golfvorm en windrichting); - de man met een voetbalknietje, die uit zijn rug tilt; - het touw dat door een te kleine schijf loopt met een ongesmeerd lager; - het hardkunststof wiel dat over een drempel moet; - de aardewerk kruik die al eens gelijmd is, en terecht komt op bevroren water.

Ten vijfde: de gebruiksduur (dijk: aantal te verwerken stormen): - de man die al zestien jaar altijd aan de wand staat; - het touw dat al 22 jaar is ingeschoren; - het wiel dat al eerder onder een decorwagen zat; - de kruik die uit de rekwisieten-voorraad komt.

Ten zesde: de levensduur (dijk: periode van actieve werking): - de man die op zijn vijfenzestigste jaar (niet) stopt; - het touw dat na X jaren wordt vervangen; - het wiel dat enz.; - de kruik die niet antiek mag worden in het gebruik.

Enzovoort.

COMBINATIES VAN FACTOREN

Zo zijn er nog meer invloeden aan te geven, denk bij de golven maar aan de aanwezigheid van wrakhout of ijsschotsen in de golfkoppen ! Feit blijft dat we zoveel mogelijk moeten anticiperen op dit soort omstandigheden die de veiligheid beïnvloeden en dat we dergelijke invloeden onder controle willen (en moeten) houden, om te vermijden dat we door een combinatie ervan verrast zullen worden. Verrassingen in dit verband zijn maar zelden positief en al te vaak zijn de gevolgen ervan op zijn minst onprettig of duur.

Om bepaalde soorten van verrassingen die zich als gevolg van onduidelijkheden voordoen uit te sluiten, is bijvoorbeeld de bediening van hijswerktuigen in het ARAB heel strikt omschreven. Daarbij is het bedienen van machines door middel van toetsenborden (denk aan takel- of trekkenwand-sturingscomputers, maar ook aan keyboard-sturing met behulp van Midi) uitdrukkelijk gekoppeld aan een ondubbelzinnig controle-en richtingsindicatie-systeem. Zodra dit ontbreekt zal de 'machinist' van het systeem zich terdege rekenschap moeten geven van

zijn verantwoordelijkheid in deze.

Ook is het wettelijk verboden om te hijsen als de 'machinist' zelf geen direct zicht heeft op het traject van de te hijsen last. Probeer zo'n situatie aan de trekkenwand maar te voorkomen bij kapchangementen vanachter een 'zijzwart'. Hier geldt dus geen technische beperking, maar een beperking ten aanzien van de wijze van toepassen van het werktuig: een duidelijke beschrijving van de gebruiksmogelijkheden en -onmogelijkheden !
Pas als die volledig bekend zijn is het mogelijk om te spreken van een al dan niet veilige situatie.
Daarop zal in het volgende artikel verder worden ingegaan.

RINUS BAKKER
Hijstechnicus en rigging consultant bij Flashlight

Overgenomen uit ZICHTLIJNEN Nr. 44

VARIA

THEATERARCHITECTUUR

Vragen stellen zich omtrent de brand in de Opera van Venetië, de "FENICE".
"Hoe kunnen we aan de wereld uitleggen dat uitgerekend in Venetië onvoldoende bluswater voorhanden was?" verzucht de beroemde dirigent Riccardo Mutti.
Grote verwijten vliegen over en weer. Waarom heeft de gloednieuwe brandalarminstallatie niet gewerkt? Waarom was er maar éénenkele portier aanwezig? Waarom was er maar één blusheli-kopter ter beschikking?
Een grote golf van solidariteit overspoelt Italië en het buitenland om de Fenice zo snel mogelijk weder op te bouwen.

DANS

Het danscomité van het I.T.I. (Unesco) zal van 11 tot 13 april een bezoek brengen aan ons land.
De vergaderingen worden telkens in een ander land gehouden, zodat de leden van het comité kennis kunnen maken met de lokale danswereld.
Wie hierover meer informatie wil kan kontakt nemen met Jetty ROELS te 9000 GENT, Berouw 55 - tel.09-225.44.18.

VARIA

Het is negentig jaar geleden dat de Noorse theaterauteur Henrik IBSEN in Christiana overleden is.
Het Provinciaal Centrum voor Theater DOMMELHOF te Neerpelt (Toekomstlaan, 5 - tel. 011-64.27.05) koppelt hieraan een dubbele aktiviteit.

* Voor amateur-theaterregisseurs en iedereen die een dieper inzicht wil krijgen in het hedendaagse theateroeuvre, wordt een cursus georganiseerd onder de titel "VAN MISTIAEN TOT IBSEN", een dramaturgisch en cultuurhistorisch onderzoek voor de theatermaker vandaag.
Het onderzoek gebeurt aan de hand van tekstmateriaal van Mistiaen en van Ibsen, onder de begeleiding van dramaturg-regisseur Mark Debisschop, docent aan de Toneelacademie te Maastricht, en van Michel Peeters, licentiaat kunstgeschiedenis, in de periode van 29 maart tot 27 mei 1996.
Alle info hieromtrent is te verkrijgen op het secretariaat van Dommelhof.

* Naast deze cursus organiseert Dommelhof in het foyer van de schouwburg een TENTOONSTELLING omtrent IBSEN.
Deze is vrij toegankelijk van 15 april tot en met 27 mei 1996, op werkdagen van 10-12 en van 14-17 uur, op zondagen van 14-17 uur.
De foyer is elke zaterdag gesloten, behalve tijdens schouwburg-aktiviteiten.
De tentoonstelling is een kreatie van Rose Werckx en Luc Dhooghe.

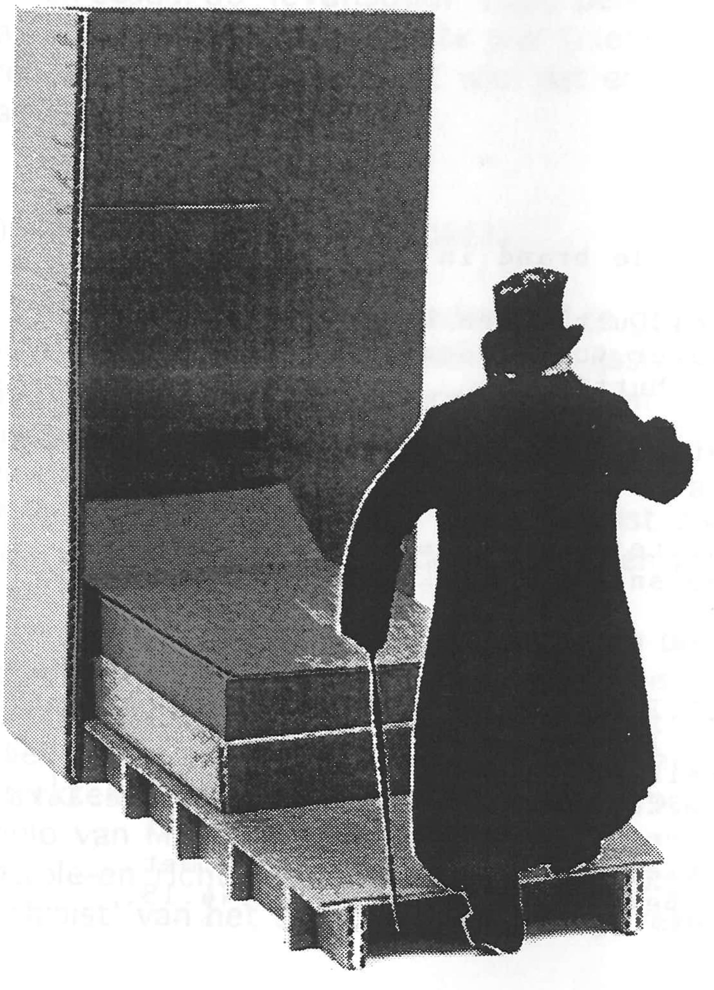

foto Anton Wilsens

"1844 - Grimstadt, un très petit et pauvre bourg, sans autre animation qu'un modeste va-et-vient de bateaux dans le port, et où toute la vie se concentre justement dans la pharmacie, rendez-vous de quelques habitants désireux de bavarder et de se distraire. Ibsen étudie ces types, derrière le comptoir où il prépare les ordonnances et colle des étiquettes aux flacons, sténographie leurs médiocres et méchantes paroles, prend sur le vif et note soigneusement leurs déformations."
(Lugné-Poe: "Ibsen" Editions Rieder Paris 1936 - pag.46).
Mijn eerste reactie: opgepast bij je volgend apothekersbezoek! Zonder gekscheren, dit mooie verslag van Lugné-Poe vertelt ons gewoon het begin van Ibsens literaire werk. Diepgaande observatie van het menselijk gedrag, zich inwerken in het wespennest van relaties via vreemde niet altijd realistische spiegels zijn Ibsens invalshoeken. De bezoeker van deze tentoonstelling kan al glurend het leven van deze merkwaardige man volgen. Fotomateriaal van de opgevoerde stukken, teksten, maar vooral een uitzonderlijke reeks van satirische tekeningen illustreren zijn leven.
Rose Werckx

3
HERFST
1995

oistat

ORGANISATION INTERNATIONALE DES SCÉNOGRAPHES, TECHNICIENS ET ARCHITECTES DE THÉÂTRE

INTERNATIONAL ORGANISATION OF SCENOGRAPHERS, THEATRE TECHNICIANS AND ARCHITECTS

Uitgave van het Secretariaat Generaal van OISTAT, Lindengracht 93, 1015 KD Amsterdam, Nederland · Tel. + 31 742505095 · Fax + 31 264457235 · CompuServe 100333,1443
chris.lievaart@inter.nl.net

Drie decennia OISTAT en PQ

Het kleine OISTAT-congres in Praag

Ter gelegenheid van de PQ had de OISTAT een omvangrijk programma voorbereid: het kleine Congres, een bijeenkomst van de voorzitters van de Nationale OISTAT-centra en de zitting van het Executive Committee. Over de PQ zelf is in veel landen reeds geschreven. De tentoonstelling bewees dat creatief theater ook in economisch moeilijke tijden gedijt. Het was bijzonder verheugend vast te stellen dat de deelnemers uit alle landen van de wereld kwamen. De grotere deelname van Aziatische en Zuidamerikaanse landen en jonge Oosteuropese landen gaven de tentoonstelling een ander aanzien. De tentoonstelling bood de unieke kans inzicht in de verschillende theaterculturen te verkrijgen, om kunstenaars uit alle delen van de wereld te ontmoeten en om ideeën uit te wisselen. De organisatoren in Praag hadden door de financiële problemen, extra veel werk moeten verzetten om de tentoonstelling toch mogelijk te maken.

De teams uit de 46 deelnemende landen klaagden zonder uitzondering over het gebrek aan steun van hun overheden. Maar, hoe meer cultuur wordt gezien als handelswaar, hoe sterker het voortbestaan als essentiële menselijke behoefte wordt verdedigd. De tentoonstelling toonde op indrukwekkende wijze kracht en veelzijdigheid.

De volgende prijzen werden toegekend: De Gouden Triga aan Brazilië, een speciale gouden medaille voor de uitwerking van het thema van de PQ, - op zoek naar theatrale ruimte - aan Groot-Britannië, een gouden medaille voor decorontwerp aan Duitsland, een gouden medaille voor kostuumontwerp aan Spanje en een gouden medaille voor publikatie aan de Tsjechische Republiek. Voor architectuur vielen zilveren medailles ten deel aan de Tsjechische Republiek en aan België.

De PQ vormde de uitstekende achtergrond voor het OISTAT-Congres dat op 29 juni 1995 in het Tsjechisch Theaterinstituut werd gehouden. Terugkijkend op drie decennia OISTAT en PQ, schetsten de sprekers (Helmut Grosser, Dr. Joel Rubin, helaas niet aanwezig, Jarmila Gabrielová en Dr. Vera Ptacková) de ontwikkeling van de organisatie. De OISTAT werd in 1968 opgericht door theatervaklui uit zeven landen. Nu zijn 35 landen lid. Met het gestegen ledental is ook de structuur van de organisatie veranderd en is het takenpakket uitgebreid.

OISTAT publiceerde een boekje met als onderwerp: "Drie decennia OISTAT". De sterke band tussen OISTAT en PQ wordt ook hierin duidelijk.

Het middelpunt van de toespraken over de toekomst van OISTAT vormde 'de wijze van communiceren'. Louis Janssen presenteerde zijn ideeën voor de toekomst waar-

De bijeenkomst van de voorzitters van de nationale verenigingen

Voorzitters van de OISTAT-secties in Praag (foto Viktor Krondauer)

Dit was de eerste keer dat de voorzitters van de nationale secties van OISTAT werden uitgenodigd. Het uitnodiging werd groots beantwoord en vijfentwintig vertegenwoordigers accepteerden de uitnodiging om hun collega's uit andere landen en continenten te ontmoeten. Iedere vertegenwoordiger vertelde iets over de vereniging in zijn land, waardoor tevens een overzicht werd verkregen van de verenigingen die lid zijn van de OISTAT.

Afhankelijk van de omvang van een organisatie in een land - het aantal leden varieert van 20 tot 3000 - variëren ook de mogelijkheden de activiteiten van de OISTAT te steunen. Om die reden ontstonden enige tegenstellingen gedurende de discussie (ledenwerving bijvoorbeeld). Verder is het om economische redenen niet altijd gemakkelijk voor bepaalde landen een commissie uit te nodigen. Chris Lievaart wees er vervolgens op dat 'gastheer zijn voor een commissie', één van de voorwaarden is om het werk van OISTAT te laten slagen. Op dit moment worden uitnodigingen voor commissievergaderingen door een te beperkt aantal landen gegeven. Dit moet veranderen omdat over het gastheerschap voor meerdere commissies nog moet worden besloten. Voor alles: er is zelfs nog geen gastheer voor het Congres van 1997.

Een volgend onderwerp was het bevorderen van de communicatie tussen lidlanden en OISTAT. Louis Jassen gaf een demonstratie over dit onderwerp. Hij had voor OISTAT een programma ontwikkeld voor communicatie via Internet en hij was in staat om de grootste scepticus positief te laten denken over deze, op de toekomst gerichte vergadermogelijkheid. ♦

Deze publikatie wordt mogelijk gemaakt door

COLORTRAN INC
1015 Chestnut St., Burbank, CA 91506-9983
United States of America
Tel: +1 818 843 1200 / Fax: +1 818 972 5599

NOBEL ELEKTRONIK
Box 423, S-691 27 Karlskoga
Sweden
Tel: +46 586 888 00 / Fax: +46 586 334 68

WAAGNER-BIRO BUEHNENTECHNIK
Stadlauer Straße 54, A-1221 Vienna
Austria
Tel: +43 222 2244 / Fax: +43 222 22 44 333

bij wordt uitgegaan van een intensief gebruik van elektronische communicatie. Peter McKinnon wees daarentegen op de gevaren van elektronische communicatie, indien deze wijze van communiceren het menselijk contact gaat vervangen. Dit gevaar bestaat hopelijk in OISTAT nog niet.

Het tweede gedeelte van het congres was gewijd aan concrete onderwerpen die de deelnemers ter discussie stelden danwel ter stemming voorlegden. Ondermeer werd de in Las Vegas opgerichte Werkgroep Kostuumvormgeving als onderdeel van de Commissie Scenografie door het Congres geaccepteerd (zie onderstaand bericht).

Verder werd de toekomstplannen tot 1997 definitief aangenomen. Het Secretariaat Generaal diende wijzigingsvoorstellen in voor de statuten waarover op het volgende congres zal worden gestemd. Een andere beslissing van het Executive Committee werd onmiddellijk overgenomen door het congres en direct na de sluiting werd de daad bij het woord gevoegd: De instelling van een Gouden Speld om bijzondere verdiensten voor de OISTAT te kunnen waarderen. De eersten die op voorstel van het Executive Committee deze onderscheiding ontvingen, waren: Eva Soukopová, Jarmila Gabrielová, Ota Ornest, Josef Svoboda en John Bury. Jammer genoeg konden Josef Svoboda en John Bury niet aanwezig zijn om hun prijs te ontvangen. De prijzen werden uitgereikt tijdens een eenvoudig ceremonieel en het congres eindigde met gesprekken in kleine groepen op een cocktailparty. ♦

Besluiten van het Executive Committee tijdens zijn zitting te Praag

Het Executive Committee bijeen ter gelegenheid van het congres en de PQ, bediscussiëerde de actuele situatie van de OISTAT. De volgende besluiten werden genomen:

1. Statuten: De President zal op het eerstkomende congres van de OISTAT niet meer door het Executive Committee maar direct door het congres worden gekozen. Daarvóór moeten de statuten worden gewijzigd. Het Secretariaat Generaal zal voorstellen indienen.

2. Prijzen: Het voorstel van het Secretariaat Generaal en de President om een prijs voor bijzondere verdiensten voor de OISTAT in te stellen, werd aangenomen. Anticiperend op goedkeuring had het Secretariaat Generaal reeds prijzen voorbereid (zie verslag van het Kleine Congres, bladzijde 1).

3. Commissie Scenografie: Nadat John Bury tot zijn spijt al zijn functies binnen de OISTAT ter beschikking moest stellen, heeft het Executive Committee Timo Martinkauppie tot interim-voorzitter van de commissie benoemd. Tevens werd het verzoek van de kostuumvormgevers gehonoreerd om als werkgroep binnen de Commissie Scenografie onderdeel van de OISTAT te worden.

4. Frankrijk heeft weer een OISTAT-centrum. De nieuw gestichte Vereniging van Franse theatertechnici, OFTSV, werd als officiëel OISTAT-vertegenwoordiger erkend. ♦

Karin Winkelsesser, Helmut Großer en Chris Lievaart

COLOFON

Verantwoordelijk: Algemeen Secretariaat OISTAT. Redactie: Karin Winkelsesser, Halberstadter Str. 2, D-10711 Berlin, tel. +49 30 89 77 01-11, Fax: +49 30 89 77 01-70. Lay-out: Frank Lever, DTP, Nederland. Kopij 15 juni resp. 15 november. Het OISTAT-Bulletin verschijnt tweemaal per jaar voor leden van de OISTAT in de volgende talen: Nederlands, Engels, Fins, Frans, Duits, Hongaars, Pools, Spaans, Zweeds en Tsjechisch. Het bulletin gaat naar de volgende nationale centra: Australië, Oostenrijk, België, Canada, Chili, Republiek Tsjechië, Finland, Frankrijk, Duitsland, Hong-Kong, Israël, Polen, Roemenië, Slovenië, Republiek Slovakia, Zweden, Nederland, Groot-Brittannië, USA, en Venezuela. De Engelse versie wordt tevens gezonden aan de centra van Japan, China en Zuid-Korea.

Jarmila Gabrielová, Eva Soukopová en Ota Ornest met de Gouden OISTAT-Speld

Kalender van de OISTAT-evenementen

februari 1996	Zitting van de Commissie Publikatie (PCC) in Parijs (gepland)
mei 1996	Vakcommissie Architectuur in Zwitserland
aug-sept 1996	Vakcommissie Scenografie en Vakcommissie Theorie en Geschiedenis in Finland en Zweden
1997	PCC op de ABTT-beurs in London (gepland)
1997	Vakcommissie Architectuur in de VS (gepland)
1997	Executive Committee in Japan (gepland)
1998	Vakcommissie Scenografie in Europa (gepland)
1998	PCC tijdens de NOTT (gepland)
1999	Vakcommissie Scenografie in Australië (gepland)

Berichten uit de commissies

Wereldcongres van kostuumvormgevers en -makers in Las Vegas van 20 t/m 23 maart 1995

Ter gelegenheid van het jaarlijkse congres van de USITT, dat dit jaar in Las Vegas werd gehouden, had de Amerikaanse sectie van de OISTAT in samenwerking met

Sarah Nash Bates - voorzitter van de nieuwe werkgroep voor kostuumontwerpers en -makers

de Commissie Scenografie van de OISTAT voor het eerst kostuumvormgevers en -makers naar Las Vegas uitgenodigd en daarmee uit hun ateliers op het internationale parket geloodst. Dankzij de riante financiële steun van de USITT konden de OISTAT-landen elk twee gedelegeerden sturen. Daarnaast werden vertegenwoordigsters uit Zuid-Amerika en het Caraïbisch gebied uitgenodigd. De link met het conferentieoord was duidelijk: Las Vegas geldt als metropool voor het amusement, waar de grootste shows vandaan komen. Joel Rubin, die het congres had georganiseerd, en zijn team waren zelf aangenaam verrast over het positieve resultaat. Meestal komen voor bijeenkomsten van de OISTAT-commissies hooguit 15 afgevaardigden, maar in Las Vegas werden meer dan 40 gasten welkom geheten. In de loop van vijf dagen wisselden zij ervaringen uit over het eigen werkterrein en vergaarden zij informatie tijdens workshops en colleges over het maken van kostuums in Las Vegas. Het congres met zijn veertig lezingen (iedere deelnemers was gevraagd een lezing te houden) voorzag in een internationale informatie-uitwisseling over arbeidsomstandigheden en scholing in dit beroep. Aandacht werd ook gegeven aan de artistieke identiteit en aan werkmethoden. Twee vergaderingen werden georganiseerd om de mogelijkheden van integratie van de kostuumontwerpers en de kostuumvervaardigers in het OISTAT-netwerk te bespreken. Als eerste stap in de richting besloten de deelnemers een werkgroep te vormen voor kostuumontwerp en -constructie. Deze werkgroep zou onderdeel moeten worden van de Scenografische Commissie. Sarah Nash Gates werd tot voorzitter van de werkgroep gekozen. Maria Theresa Lobos (Chili), Linda Mattock (Groot-Britannië) en Zhao Weiyue (China) werden benoemd tot vicevoorzitters. Het enthousiasme dat dit eerste internationale congres van kostuumontwerpers opbracht, schept verwachtingen en laat ons met spanning uitkijken naar de toekomstige activiteiten van deze nieuwe werkgroep.

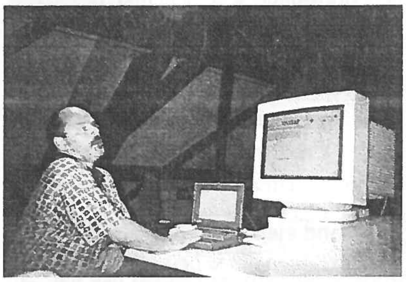

OISTAT op het Internet: Demonstratie van Louis Janssen

De bijeenkomst van de Commissie Technologie van 14 t/m 17 mei 1995 in Göteborg, Zweden

Sinds de bijeenkomst in Bregenz heeft een aantal leden van de commissie een aantal activiteiten ondernomen. Het afgelopen jaar is op het gebied van elektronische communicatie veel werk verricht voor de OISTAT. Louis Janssen werkt op dit moment aan een internet-programma voor de OISTAT. Gesecondeerd door de Zweedse collegae van het Sttf, gaf hij gedetailleerd uitleg, gevolgd door een demonstratie. Twee onderwerpen kwamen aan de orde: eerst de vraag hoe internet voor alle OISTAT-centra toegankelijk te maken, vervolgens hoe de OISTAT zich op internet zal presenteren. De benodige hardware werd samengesteld en begroot. Alle vertegenwoordigers verklaarden dat hun nationale centrum de nodige hardware bezat of op een andere wijze over een computer kon beschikken. Vooral modems zijn noodzakelijk.

Presentatie van New Theatre Words in Göteborg

Theoretisch blijkt het mogelijk om elk land met OISTAT-internet te verbinden. Als dat gebeurt, moet er een klein Committee komen, dat de professionele opmaak en administratie van de bladzijden waarborgt. Kanttekening van de redactie: sinds de bijeenkomst heeft Louis Janssen het werk voortgezet, en OISTAT is nu op internet te zien. Het adres is: http://www.oistat.nl

Een ander onderwerp van gesprek tijdens de ontmoeting was de harmonisatie van de veiligheidseisen in Europa, die model zou kunnen staan voor een wereldwijde harmonisatie. Twee types veiligheidsvoorschriften werden onderscheiden: veiligheid van het gebouw en veiligheid van de installatie. Voor de herfst is er een bijeenkomst van de Commissie Europese Veiligheid (CEN) gepland. Vertegenwoordigers van OISTAT zullen tot de deelnemers behoren. M.b.t. de opleiding van theatertechnici heeft de voorzitter van de commissie, Bill Graham, contact met de Commissie Opleiding gelegd. Tijdens een gezamenlijke vergadering willen zij onderzoeken, welke opleidingsvormen voor theatertechnici ten aanzien van de moderne technologie wenselijk zijn.

Ondanks deze werkzaamheden wacht de commissie nog steeds op een definitieve uitnodiging voor de volgende bijeenkomst!

In ieder geval hartelijk dank aan de Zweden voor hun uitnodiging en de organisatie van het treffen!

Bill Graham,
Voorzitter Commissie Technologie

OISTAT Web

De bijeenkomst van de Commissie Publikatie en Communicatie (PCC) in Berlijn van 30 mei t/m 2 juni 1995

Vanwege de SHOW-TECH hield de PCC op uitnodiging van de Deutsche Theatertechnische Gesellschaft haar jaarlijkse bijeenkomst in Berlijn. De leden van de commissie zijn voornamelijk eindredacteuren van de bladen van de OISTAT-centra. Sinds de laatste bijeenkomst in Bregenz in 1994 mag de commissie op de succesvolle afronding van een meerjarig project terugblikken: De nieuwe druk van het theaterlexikon Theatre Words - nu *New Theatre Words* is gereed. Olle Söderberg, Zweden, had de coördinatie en eindproduktie op zich genomen, de verkoop gaat via het Secretariaat Generaal en de nationale centra. Desondanks staat het project verder op de agenda: aanvullingen met nog niet in het woordenboek opgenomen talen zijn in voorbereiding. Een speciale editie voor de Scandinavische en Oosteuropese talen zal volgen en wellicht een uitgave voor bijkomende Asiatische talen. Ook denkt de commissie erover na om het woordenboek op diskette te verspreiden, waardoor de uitbreiding met andere talen gemakkelijk wordt. Een ander project van de commissie is de ondersteuning van het OISTAT-bulletin. Het is belangrijk een continue informatiestroom op te bouwen als basis voor het later uitgeven van een "OISTAT" informatiekrant. Ook bij het vertalen zouden journalisten goed werk kunnen doen. Na een aantal bulletins wordt duidelijk dat de vertalers vaak problemen hebben met de theatervaktaal. Derhalve kunnen de vertalingen beter gemaakt worden door de jornalisten van de nationale bladen of theatervakmensen in de betreffende landen.

In samenwerking met de Commissie Technologie en het Secretariaat Generaal zal de PCC de mogelijkheden van het gebruik van elektronische communicatie nader uitzoeken (zie het verslag van de bijeenkomst van de Commissie Techniek). In het bijzonder voor journalisten is het benutten van elektronische media zinvol voor het snel en direct verkrijgen en doorgeven van informatie.

Jean Chollet, Frankrijk, stelde voor, beurzen, exposities en andere theatergebeurtenissen in toenemende mate als gelegenheid tot informele ontmoetingen tussen journalisten aan te grijpen. ♦

Nieuws van de OISTAT-centra

Successvol evenement in Göteborg: NoTT '95

Om de drie jaar vindt in een van de landen van het koele noorden een congres van theatertechnici plaats uit heel Scandinavië. Zweden beet het spits af in 1983. Sindsdien waren wij in 1986 in Geila (Noorwegen), in 1989 in Kopenhagen (waar ligt dat nou weer?) en in 1992 in Kuopio (Finland) bij elkaar.

Dit jaar werd de rij gesloten toen de Zweden opnieuw gastheren waren. Omdat in Göteborg een nieuwe opera gereed was gekomen, vonden wij het een goed idee aldaar de bijeenkomst te houden.

De theaters van Göteborg hadden zich zelfs voor de organisatie aanbevolen. 90 colleges, 135 exposanten uit 10 landen en een groot aantal mogelijkheden voor informele ontmoetingen trokken op drie dagen 4.660 technici, decorbouwers, architecten administrateurs en anderen. Elke bezoeker kon iets van zijn gading vinden, zodat mij de uitspraak "Beter dan ooit" een behoorlijk understatement lijkt. Dankzij de "Göteborg-gang" is NoTT'95 een onvergetelijke belevenis geworden.

Gustav Knull, OISTAT Zweden

Estland stelt zich voor

Wij vechten om te bestaan en te overleven in de nieuwe economische situatie. Om die reden hebben wij een partij, de Blauwe Partij, opgericht van mensen, die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur. Wij willen deelnemen aan de parlementaire begrotingsdebatten. Op dit moment moeten wij nieuwe contracten opstellen en erop toezien dat de kunstenaars deze respecteren. De financiële situatie van onze theaters is er mede door het ontbreken van sponsors op achteruit gegaan. Nieuwe belastingwetgeving die giften aantrekkelijker maakt, moet nog komen. Scenografen hebben de handen vol aan hun dagelijks levensonderhoud, waardoor weinig tijd blijft voor het sociale leven en tentoonstellingen of de organisatie ervan. Een grote gebeurtenis is voor ons de deelname aan de PQ '95. Voor het eerst hebben wij daarmee de stap op het internationale parket gewaagd. Decorbouwers geven in Estland les aan de kunstacademie in Tallin, technici aan de cultuurvakschool in Viljandi (voornamelijk schilderen en rekwisieten). Onze theatergezelschappen bezitten internationale faam. Velen van hen werden uitgenodigd voor festivals en tournees. De stadsschouwburg bij voorbeeld was met haar "Romeo en Julia"- produktie in Torun en Edinburgh, de opera in Tampere ("Wiener Blut") en Stockholm ("A Spiderman's Kiss", "A Long Journey into the Night"). Wij beschikken in Estland over tien beroepstheaters voor een miljoen inwoners. Het Nationale Toneel ontstond in Estland pas aan het einde van de laatste eeuw.

Agu Puuman

Ter nagedachtenis

Begin 1995 overleed Dan Jitianu, voorzitter van het Roemeense OISTAT-centrum. Hij was een van de belangrijkste architecten en decorbouwers van het Roemeense theater. Geboren in 1940, werkte hij, als afgestudeerde van architectuur-faculteit in Boekarest, de meeste tijd van zijn beroepsleven met het Boelandra-Theater in Boekarest. Daarnaast werkte hij ook met andere theaters en werd door publiek en kritiek gelauwerd voor zijn toneelaankledingen, reikend van Euripides over Molière en Shakespeare tot Tsjechov, Camus en Coltés. Zijn werkelijke interesse was een synthese van beeldende kunst en architectuur en de bouw van een scenisch perfecte ruimte om het publiek in die ruimte te betrekken om zo de sfeer van het stuk duidelijk te maken. Hij nam aan vele nationale en internationale exposities deel en ontving acht nationale en een internationale prijzen. Naast zijn praktisch werk, was hij professor aan de Theater- en Filmacademie te Boekarest. Zijn laatste ontwerp, het decor voor "Antigone" van Sophokles, werd voor het Boelandra-Theater gerealiseerd en in 1993 met de UNITER-prijs bedeeld. Het werd op het Internationaal Festival van Epidauros, Griekenland, ten tonele gebracht. De dood van Dan Jitianu betekent een groot verlies voor het Roemeense theater. ♦

4
LENTE
1996

oistat

ORGANISATION INTERNATIONALE DES SCÉNOGRAPHES, TECHNICIENS ET ARCHITECTES DE THÉÂTRE

INTERNATIONAL ORGANISATION OF SCENOGRAPHERS, THEATRE TECHNICIANS AND ARCHITECTS

Uitgave van het Secretariaat-Generaal van OISTAT, Lindengracht 93, 1015 KD Amsterdam, The Netherlands · Tel. +31 742505095 · Fax +31 264457235 · CompuServe 100333,1443 · chris.lievaart@inter.nl.net

OISTAT op het Internet

Sinds juni 1995 profileert ook OISTAT zich op het Internet. Tijdens een bijeenkomst van het Executieve Comité in Praag werd de homepage van de OISTAT voor het eerst gepresenteerd.

Hoe werkt het Internet?

Voor diegenen die niet bekend zijn met het Internet wil ik graag in het kort uitleggen hoe het werkt. Het Internet is een netwerk van computers dat ter beschikking staat van iedereen over de hele wereld. Plaatselijke toegang tot het Internet is beschikbaar in alle OISTAT-landen. Om het Internet te gebruiken heb je eigenlijk alleen een PC, een modem en een telefoonlijn nodig. De drie belangrijkste Internet-diensten voor ons werkterrein zijn e-mail, nieuwsgroepen en het World Wide Web (WWW). E-mail is een manier van communicatie tussen personen. Hiermee kun je (elektronische) post sturen naar anderen die op het Internet zijn aangesloten. Het grootste voordeel van het gebruik van e-mail is dat de ontvanger je boodschap heel snel krijgt en de tekst kan bewerken zonder deze opnieuw in te typen. Dit spaart veel tijd wanneer je samen met anderen aan een verslag of notulen van een vergadering werkt. Een nieuwsgroep is een soort prikbord waarop veel mensen met elkaar communiceren. Er zijn meer dan 10.000 nieuwsgroepen die allerlei onderwerpen behandelen. Op het World Wide Web tref je informatie aan die op een begrijpelijke en grafische manier is gepresenteerd. Commerciële instellingen, regeringen, organisaties en instituten geven informatie over hun diensten en produkten. De OISTAT is inmiddels ook een van die organisaties.

Commissie Theorie en Geschiedenis: symposium en bijeenkomst in Tel Aviv

Het nieuwe operagebouw in Tel Aviv

De oprichtingsbijeenkomst van de Commissie Theorie en Geschiedenis vond plaats in november 1993 in Amsterdam. Hierbij werd een symposium gehouden met het thema 'Lighting design in the theatre since Adolphe Appia'. De lezingen behandelden diverse aspecten van het thema, zoals de historische verzameling belichtingsapparatuur in Engeland, het belang van Appia en Craig voor de theaterbelichting, het opleidingsinstituut voor muziek en ritme van Jaques Delcroze in Hellerau (Duitsland) als een van de plaatsen waar Appia werkte, en de zeer snelle verspreiding van het medium belichting in alle sectoren van het leven. De teksten van deze lezingen zijn gebundeld en uitgegeven door het Nederlandse OISTAT-centrum. Op uitnodiging het OISTAT-centrum in Israël vond de tweede bijeenkomst van de commissie plaats van 9 tot 12 november 1995 in het Centre for Performing Arts in Tel Aviv. (Organisatoren waren o.a. Tali Itzhaki, Ben Tzion Munitz, Dr. Avraham Oz, Jakob Sagiv). Vlak voor de bijeenkomst werd Jizchak Rabin vermoord. Ondanks deze afschuwelijke gebeurtenis besloten de organisatoren dat de bijeenkomst door moest gaan, als eerbetoon aan Rabin en als onderdeel van het vredesproces. Theater in het algemeen en deze bijeenkomst van mensen

☛ Wordt vervolgd op pagina 4

OISTAT-Web

Op het OISTAT-Web tref je de structuur van de OISTAT aan. Deze is verdeeld in de volgende onderdelen: Secretariaat-Generaal, Executief Comité (EC), de landen die lid van OISTAT zijn, sponsors en de diverse commissies (werkgroepen). In het onderdeel commissies vind je de namen, adressen en portretfoto's van de leden van de werkgroepen. Je vindt er ook de notulen van de vergaderingen en informatie over activiteiten van de werkgroepen. Een voordeel van het publiceren van notulen op deze manier is dat leden van de OISTAT informatie kunnen inwinnen over de activiteiten van alle werkgroepen. Deze informatie is ook beschikbaar voor eventuele geïnteresseerden die niet direct bij de OISTAT betrokken zijn. In het onderdeel landen vind je gegevens over de nationale centra. Dit onderdeel kan fungeren als een kruispunt waarop de homepages van alle nationale centra met elkaar verbonden worden. Het onderdeel Executief Comité bevat notulen van de vergaderingen van het EC, planning van de vergaderingen van alle werkgroepen en overige nuttige informatie. Hier vind je

Deze publikatie wordt mede mogelijk gemaakt door

NOBEL ELEKTRONIK
Box 423, S-691 27 Karlskoga
Sweden
Tel: +46 586 888 00 / Fax: +46 586 334 68

WAAGNER-BIRO BÜHNENTECHNIK
Stadlauer Straße 54, A-1221 Vienna
Austria
Tel: +43 222 2244 / Fax: +43 222 22 44 333

ook de namen en adressen van de leden samen met hun portretfoto's. Het SG kun je bereiken via de pagina's van het Secretariaat-Generaal. Hier kun je ook de statuten van de OISTAT lezen en informatie verkrijgen over actuele activiteiten van de OISTAT en een aantal van haar publikaties. Het gebruik van Internet is een snelle manier van communiceren binnen de OISTAT. Het kan vergaderen natuurlijk nooit vervangen: er gaat niets boven persoonlijk contact. Maar Internet kan helpen bij het levend houden van discussies en kan nuttig zijn voor werkzaamheden tussen OISTAT-vergaderingen door. Bovendien stelt het iedereen in de gelegenheid actief aan het werk van de OISTAT deel te nemen. Alle informatie over OISTAT-activiteiten die je ons stuurt wordt gezien door het Secretariaat-Generaal. De OISTAT homepage vind je op het adres: http://www.oistat.nl Als je meer informatie nodig hebt, neem dan contact op met het Secretariaat-Generaal of stuur mij een e-mail: louis.janssen@tga.nl ♦

Louis Janssen

OISTAT-agenda 1996

Executieve Comité

26 - 29 juni in Dresden, Duitsland, als onderdeel van de Jaarvergadering van de DTHG (inclusief de voorzitters van de commissies)

Herfst, in Canada: datum nog nader bekend te maken

Vakcommissie Scenografie

30 augustus - 2 september in Finland en Zweden

Vakcommissie Technologie

10 - 12 april in Graz, Oostenrijk

Commissie voor Theorie en Geschiedenis

30 augustus - 2 september in Finland en Zweden

Vakcommissie Architectuur

19 - 22 mei in Londen, Groot-Brittannië

Commissie Publikaties en Communicatie (PCC)

Er wordt een vergadering in Hongarije gepland.

Bijeenkomst van de Commissie Opleidingen in Luzern, 27 - 29 oktober 1995

Het Executieve Comité en de Commissie Opleidingen in Luzern

Sinds het congres in Caracas heeft de commissie problemen ondervonden bij het uitvoeren van haar activiteiten. Dit komt voor een deel door de geringe medewerking van de nationale centra en deels vanwege het verloop onder de leden van de commissie. In Luzern werd vastgesteld dat het doel van de commissie ligt in het uitwisselen van alle soorten informatie over scholen, programma's, leerkrachten, belangrijke activiteiten en vergaderingen, problemen en successen. Elementaire aanbevelingen en voorbeelden van leerprocessen moeten de kern vormen van het werk van de commissie. De mogelijkheid een databank op te bouwen met gegevens over leerkrachten werd besproken. Zo'n databank is onlangs in Zweden opgestart. De afgevaardigden verdeelden zich over twee groepen om de speciale belangen van scenografie en technologie apart te bespreken en vervolgens een besluit te nemen over het toekomstig werk van de commissie. De basispunten van dit besluit luiden als volgt:

1. Commissiebijeenkomsten moeten bij voorkeur plaatsvinden in scholen, theaters of plaatsen met opleidingsprogramma's. Een goed voorbeeld is Luzern. De school voor beroepsopleiding had een tentoonstelling georganiseerd van de klassen voor praktische theaterberoepen. De leerkrachten waren aanwezig en gaven inleidingen over het werk van hun studenten waarbij zij hun leermethoden uitlegden. Daarna was er gelegenheid om met ze te spreken over klassen in decorschilderen, kostuumvervaardiging, kostuumontwerp en kap- en grimewerk.

2. Leden van de commissie (gekozen door hun eigen landen) zouden ervaren leerkrachten moeten zijn. Overige deelnemers zijn welkom (op hun eigen kosten).

3. Workshops: Internationale workshops over alle gebieden van theateropleiding zouden moeten worden gestimuleerd en alle manieren om workshops te financieren zouden moeten worden onderzocht.

4. PQ: De deelname van scholen aan de PQ zou voor de volgende PQ moeten worden bestudeerd. De noodzaak dat de commissie de opleidingsaspecten van de PQ bespreekt werd ter sprake gebracht. De gelegenheid en noodzaak lezingen en discussiegroepen te organiseren voor de vele studenten die de PQ bijwonen, werden erkend. Verder werd het idee geopperd om voor de tentoonstelling van de studenten weer een thema vast te stellen.

5. Er ontstond een discussie over de kwestie van de oprichting van twee subcommissies - één voor technische en één voor scenografische opleidingen - met daarbij het opzetten van twee centra: een voor de technische opleiding in Amsterdam en een voor de scenografische opleiding in Dresden. Dit zal het hoofdonderwerp vormen bij de volgende vergadering in Dresden.

6. Presidentschap: Heinz Bruno Gallee, die de commissie gedurende vele jaren heeft geleid, zal zich in de toekomst niet herkiesbaar stellen. Daarom moeten voorstellen voor kandidaten en verkiezingsvorm bij de volgende vergadering gedaan worden.

7. Bijeenkomsten/Evenementen: Engeland heeft aangekondigd een 'Scenofest' in september 1996 en 1997 te houden. De eerstvolgende vergadering van de commissie zal in juni 1996 in Dresden plaatsvinden. ♦

Prof. Heinz Bruno Gallee,
Voorzitter van de Vakcommissie Opleidingen

Bijeenkomst van het Executieve Comité in Luzern, Zwitserland, 27 - 29 oktober 1995

Het Executieve Comité kwam in Luzern bij elkaar tegelijkertijd met de Commissie Opleidingen. De Zwitserse vereniging van theatertechnici (ASTT/SVTB) had een druk programma voorbereid dat niet alleen de vergaderingen behelsde, maar ook presentaties van activiteiten van mensen werkzaam in het Zwitserse theater. Het project van een nieuwe concertzaal annex congrescentrum in de stad, ontworpen door Jean Nouvel, werd aan de afgevaardigden gepresenteerd. Dit project diende als een voorbeeld van het belang van culturele gebouwen in steden en hoe zij de infrastructuur in een regio kunnen beïnvloeden.

Thema's van de bijeenkomst

1. Dank aan Dr. Joel Rubin

Vóór de bijeenkomst had Joel Rubin (VS) zijn terugtreden uit de internationale activiteiten van de USITT aangekondigd. Daarmee ook zijn vertegenwoordiging van de VS in het Executieve Comité. Zijn besluit om een wisseling van generaties teweeg te brengen werd gerespecteerd maar enorm betreurd. Dr. Rubin was een van de oprichters van de OISTAT in 1968 en heeft de organisatie in al die jaren gediend, in eerste instantie als Vice-President, vervolgens als President en later als lid van het EC. Het EC hoopt dat deze formele terugtrekking niet zijn algehele terugtreding van het internationale toneel inhoudt.

2. Evaluatie van het Kleine Congres en de PQ

Het Kleine Congres en de PQ werden door alle aanwezigen als successen beschouwd, hoewel deze successen grotendeels waren te danken aan activiteiten van Chris Lievaart en het Tsjechische OISTAT-centrum (Jarmila Gabrielova). Het Secretariaat zou in de toekomst meer steun moeten krijgen. Het EC zal naar wegen voor constructieve, internationale medewerking. Vragen werden gesteld over het historische verband tussen de OISTAT en de PQ met betrekking tot de organisatie van toekomstige PQ's. Hoewel het verband tussen de OISTAT en de PQ nooit officieel is geweest, is de OISTAT altijd nauw betrokken geweest bij de PQ. De afgevaardigden waren het erover eens dat de betrokkenheid moet blijven voortbestaan, maar dat een formele basis voor medewerking moet worden vastgesteld. Als eerste stap zal de OISTAT alle steun aan de Tsjechen geven om de toekomst van de PQ te waarborgen.

3. Secretariaat-Generaal

Het SG wordt gesteund door het Nederlandse ministerie van OCW en heeft daardoor de internationale communicatie kunnen intensiveren. Het ziet er naar uit dat deze steun ook na 1997 geprolongeerd zal worden. De financiële situatie op dit moment is toereikend maar contributies van leden blijven belangrijk, want meer activiteiten kosten meer geld!

4. Opvolging van de President

Na het stemmen van de leden van het EC zijn drie kandidaten gekozen. Deze zijn (in alfabetische volgorde):

Richard Durst (VS)
Maija Pekkanen (Finland)
Ernst Schulthess-Eberle (Zwitserland)

Zie ook artikel op pagina 4.

5. Uitnodigingen

De situatie met betrekking tot uitnodigingen is nogal treurig. Niet alle commissies hebben uitnodigingen ontvangen voor bijeenkomsten die in 1996 plaats moeten vinden. Alle nationale centra worden aan hun plicht herinnerd af en toe een commissievergadering te houden, want dit is de basis van het werk van OISTAT.

6. Nieuwe leden

Joegoslavië had al een tijd geleden het lidmaatschap aangevraagd. Nu de vredesovereenkomst is getekend, en de officiële status van het land duidelijk is, heeft het EC unaniem besloten Joegoslavië als kandidaat-lid van de OISTAT welkom te heten en diegenen die in dat land in het theater werkzaam zijn, te helpen bij hun terugkeer in de internationale theatergemeenschap. Taiwan heeft ook het lidmaatschap aangevraagd en is nu ook kandidaat-lid van de OISTAT. ♦

Nieuws van het Secretariaat-Generaal

Congres in 1997

Na de bijeenkomst van het EC hebben de afgevaardigden hun huiswerk gedaan en hebben zij de mogelijkheid onderzocht om het Congres van 1997 in hun eigen land te houden. Het eerste definitieve antwoord kwam van de Verenigde Staten: de USITT zal de 'OISTAT-gemeenschap' voor zijn eigen jaarvergadering volgend jaar uitnodigen. Wij verheugen ons op het bezoek aan Pittsburgh in de lente van 1997!

Publikatie

Het programma van de OISTAT is gedrukt in boekvorm en is verzonden aan de nationale centra, de leden van het EC en de voorzitters van de commissies.

Japan

In september 1995 werd Chris Lievaart door het Japanse OISTAT-centrum uitgenodigd voor een serie lezingen. ♦

De Japanse ontvangst van het Secretariaat-Generaal van de OISTAT.
Vlnr: de heer Kimuru, Secretariaat-Generaal voor Japan; de heer Ryoji Urabayashi, voorzitter van Jatet; mevrouw Kazue Hatano, voorzitter van de Theatre Designers' Society of Japan; de heer Sumio Yoshi, voorzitter van de Association of Lighting Designers; de heer Chris Lievaart, Secretariaat-Generaal van de OISTAT; mevrouw Setsu Asakura, voorzitter van OISTAT Japan

COLOFON

Verantwoordelijk Algemeen Secretariaat OISTAT. **Redactie** Karin Winkelsesser, Halberstadter Str. 2, D-10711 Berlin, tel. +49 30 89 77 01-11, Fax: +49 30 89 77 01-70. **Lay-out** Frank Lever DTP, Maatrischt (frankl@worldaccess.nl) **Kopij** 15 juni resp. 15 november.

Het OISTAT-Bulletin verschijnt tweemaal per jaar voor leden van de OISTAT in de volgende talen: Nederlands, Engels, Fins, Frans, Duits, Hongaars, Pools, Spaans, Zweeds en Tsjechisch. Het bulletin gaat naar de volgende nationale centra: Australië, Oostenrijk, België, Canada, Chili, Republiek Tsjechië, Finland, Frankrijk, Duitsland, Hong-Kong, Israël, Polen, Roemenië, Slovenië, Republiek Slovakia, Zweden, Nederland, Groot-Brittannië, USA, en Venezuela. De Engelse versie wordt tevens gezonden aan de centra van Japan, China en Zuid-Korea.

Symposium Commissie Theorie en Geschiedenis en bijeenkomst in Tel Aviv

☛ Vervolg van pagina 1

uit de hele wereld in het bijzonder, betekent vredeswerk. De commissie besloot in de toekomst aan de volgende thema's te gaan werken: 1) methoden en manieren om het artistieke werkproces te documenteren; het materiaal uitwerken tijdens het proces en het conserveren van de resultaten van een produktie, 2) gegevens verzamelen voor de publikatie van een culturele theatergids van de OISTAT-landen, en 3) de historische ontwikkeling van de media 'licht en geluid' in het theater. De volgende vergadering van de commissie vindt plaats van 30 augustus t/m 3 september 1996 in Helsinki, in Stockholm en op een veerpont die deze twee steden met elkaar verbindt.

Leden van de History and Theory Commission gefotografeerd op de Olijvenberg

Symposium 'Spaces for lyrical theatre'

Tegelijk met de commissiebijeenkomst werd het symposium 'Spaces for lyrical theatre' gehouden. Er werden lezingen gegeven door leden van de commissie en andere deskundigen. Tot het ruime assortiment aan thema's behoorde o.a. de ontwikkelingsgeschiedenis van de theaterbouw, een discussie met de toeschouwers over het begrip theaterruimte, theaterruimte gezien vanuit het oogpunt van de regisseur en de decorontwerper en de stimulerende invloed die het bouwen van een theater op zijn omgeving in een stad(sdeel) kan hebben. Het doel van het symposium - het samenstellen van een programma van eisen voor operagebouwen in de 21ste eeuw - werd slechts even ter sprake gebracht. Na de grote veranderingen ten opzichte van het barokke operatheater, die Richard Wagner met het bouwen van het Festspielhaus in Bayreuth heeft veroorzaakt, heeft tenslotte het 'operagebouw' blijkbaar zijn uiteindelijke vorm gevonden. ♦

Prof. Horst Birr, Duits afgevaardigde

De kandidaten voor het presidentschap van de OISTAT

Richard Durst, Verenigde Staten

Richard Durst is tegenwoordig decaan van de School of Fine Arts van de Universiteit van Minnesota en voorzitter van de USITT. Hij studeerde decorontwerp en heeft ontwerpen gemaakt voor meer dan 90 produkties in het professionele en universiteitstheater. Tegenwoordig werkt hij voornamelijk in de academische sector, want hij voelt zich bij het leerproces betrokken. Hij gelooft in praktisch en theoretisch werk in het klaslokaal, wat ook de basis is voor het werk van zowel de USITT als de OISTAT - niet alleen ontwerpers worden opgeleid, maar ook toekomstige bestuurders van organisaties. Durst is nog betrekkelijk kort bij de OISTAT betrokken maar is in die periode op allerlei terreinen actief geweest. Hij maakte deel uit van delegaties bij OISTAT-bijeenkomsten in Torun, Polen, en Boedapest, Hongarije, en hij woonde het congres in Caracas bij. Hij werd uitgenodigd voor de scenografische expositie in Beijing en vertegenwoordigde de VS bij vergaderingen van het EC bij het Kleine Congres in Praag en in Luzern.

Maija Pekkanen, Finland

Maija Pekkanen is kostuumontwerpster bij het Nationale Theater van Helsinki. Haar beroepsopleiding volgde zij in Helsinki en Bratislavia. Haar werk bevat kostuum- en decorontwerpen voor meer dan 150 produkties, grotendeels in Finse theaters en operahuizen. Zij nam deel aan veel exposities waaronder de PQ. Naast haar werk als ontwerpster geeft zij sinds 1979 les in kostuumontwerp aan de Universiteit voor Kunst en Design in Helsinki. Haar activiteiten voor beroepsorganisaties begonnen in 1968 toen zij lid werd van de Vereniging voor Finse Decorontwerpers waarvan zij van 1984 tot 1988 voorzitter was. Mevrouw Pekkanen heeft zo'n 20 jaar voor de OISTAT gewerkt en in 1988 werd zij gekozen als voorzitter van het Finse OISTAT-centrum. Zij heeft het centrum vertegenwoordigd in het EC sinds 1991 en werd in 1994 gekozen als een van de drie vice-presidenten.

Ernst Schulthess-Eberle, Zwitserland

Ernst Schulthess-Eberle is theateradviseur. Sinds 1979 heeft hij zijn eigen architectuur- en ingenieursbureau in de buurt van Zürich. Naast zijn beroepsactiviteiten, die hem in voortdurend contact met het theatervak houden, besteedt hij veel tijd en energie aan de Zwitserse vereniging van theatertechnici (ASTT/SVTB) waarvan hij sinds 1978 lid is geweest. Veel aandacht besteedt hij aan de veiligheid in theatergebouwen en veiligheid voor theatermedewerkers. Hij is ook lid van de Duitse en Oostenrijkse organisaties voor theatertechnici (DTHG en ÖTHG) en werkt aan het gelijktrekken van de veiligheidsregelmenten in deze twee landen. In 1987 organiseerde hij een seminar over leerprocessen van toneeltechnische vakken, en in 1989 begon hij met het organiseren van beroepscongressen. Sinds 1989 is hij verantwoordelijk voor de uitgave van het tijdschrift van de ASTT, ProScenium. ♦

UIT DE ZUSTERBLADEN

ACTUALITE DE LA SCENOGRAPHIE nr.76 november-december 1995

* Informatie over theatervoorstellingen te Parijs, gedurende de eerste periode van het theaterseizoen, o.a.
- SPLENDID'S van Jean GENET, tekst van Peter Handke en regie van Klaus Michael GRÜBER in de Odeon, in het kader van het Festival d'Automne.
- Zeven jaar na de creatie van Patrice CHEREAU, regisseert Jacques NICHET "Le Retour au Désert" van Bernard-Marie Koltès, in het Théâtre de la Ville, in een scenografie van Laurent PEDUZZI.
- "Les Ratés" van H. LENORMAND in het Théâtre de l'Aquarium, geregisseerd door Jean-Louis BENOIT, in een vernuftig transformeerbaar dekor van Alain CHAMBON, roept herinneringen op aan de historische voorstellingen van Pitoëff, Gémier en Baty.
- "Tartuffe" van MOLIERE in de Odeon, geregisseerd door Benno BESSON in een dekor van Ezzo TOFFOLUTTI.

* Selectie AFFICHE december tot februari.

* Informatie over de dansprogrammatie.
Voor de productie "NUIT" van Mathilde MONNIER (Théâtre de la Ville), wordt het lichtontwerp (schema's) gepubliceerd.
Verder de aankondiging van de dansproductie "Moeder en Kind" naar een tekst van Arne SIERENS en choreografie van Alain PLATEL (Théâtre de la Bastille, 4 tot 7 januari 1996).

* Straatscènes en KUMULUS (Barthelemy BOMBARD).
- "Les Squammes": het dekor bestaat een kubus in kooivorm van 4 x 4 x 4 M, die op gelijk welk openbaar plein (van minimum 50 M^2) kan geplaatst worden. Het uitgangspunt is de tegenstelling of spanning die ontstaat tussen de rigide kubus en de menselijke situatie (opgeslotenheid t.o.v. vrijheid), een spel tussen binnen en buiten (compressie - explosie), om vragen te stellen over "La vie qui aurait pu être, cachée dans celle qui est". Het werk refereert naar het theater van Brecht ("Ne dites jamais: c'est naturel, afin que rien ne passe pour immuable") en Artaud ("Une sorte d'atroce poésie s'exprime par des actes bizarres où les altérations du fait de vivre démontrent que l'intensité de la vie est intacte, et qu'il suffirait de la mieux diriger").
- Technische fiche van "Les Squammes", "La Nef des fou" en "Bail à céder".
- Diverse info over 'Les arts de la rue'.

* Theater in Polen, met een artikel van Eva POKAS over de theatermaker Josef SZAJNA, binnen het Poolse theaterlandschap na 1960.

* Theater in Rusland, met festivals en premières, o.m. "Medea" van EURIPIDES in regie van Youri LIOUBIMOV en scenografie van David BOROVSKI, in het Taganka-theater.

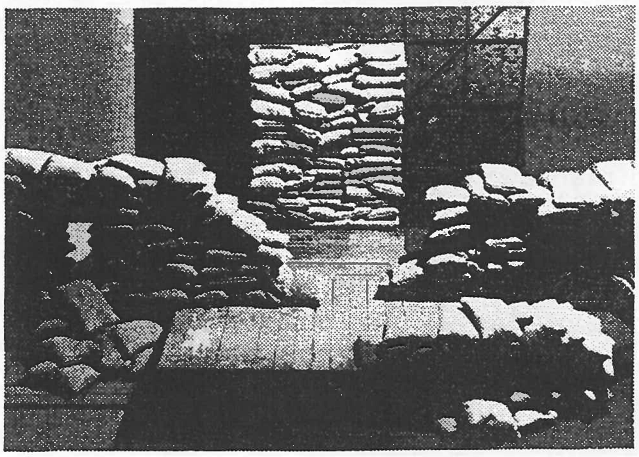

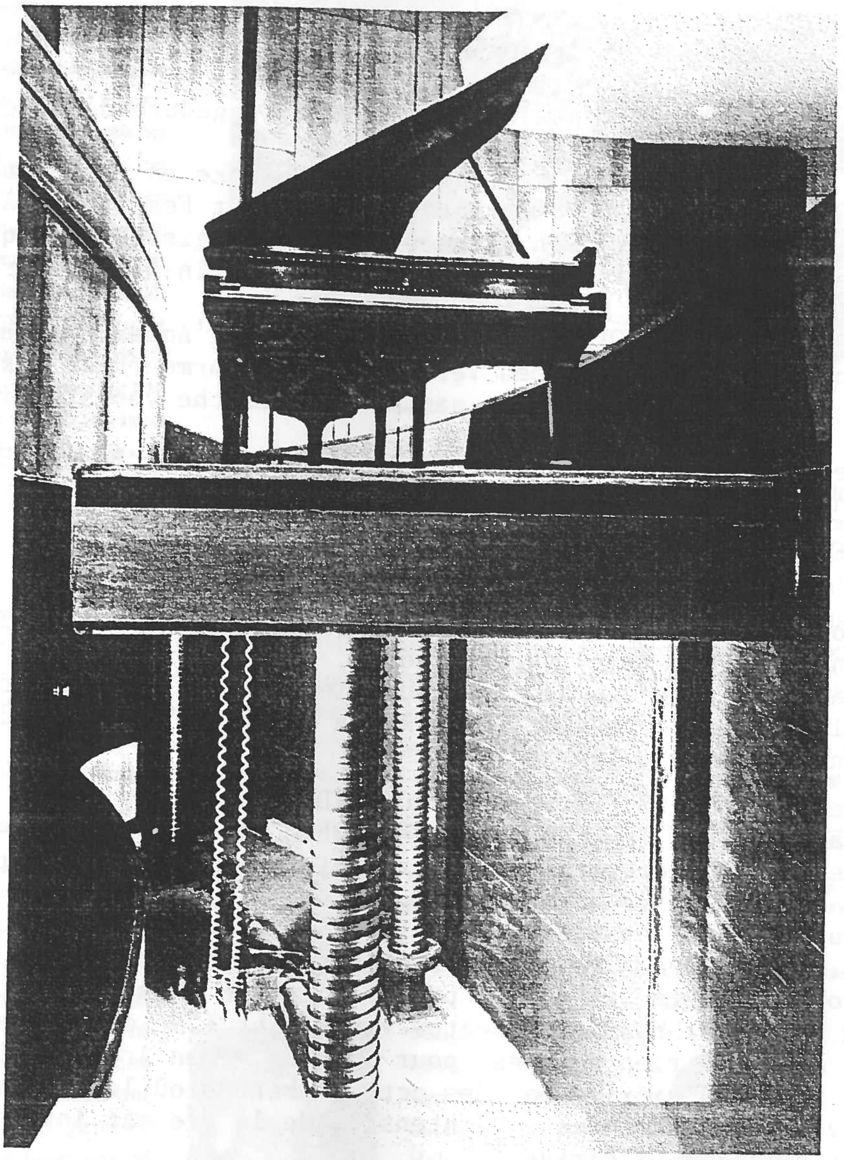

* Theatermachinerie: voorstelling van de "SPIRALIFT", een hydraulisch hef-podium met hefschroef. Bespreking van voor- en nadelen, met technische fiche.
* ZOOM 3D: driedimensionale vormgeving Archicad. Mogelijkheden in architectuur, maar ook ten dienste van regisseurs en scenografen.
* ARCHITECTUUR: voorstelling van twee theatergebouwen:
  - Le théâtre Artistic Athévains, Rue Richard Lenoir Paris.
    Renovatieproject (1994-95): frontale zaal met 220 plaatsen.
    Architecten A.Enard en V.Poirier / Scenograaf François Cabanat.
    Geillustreerd met foto's, zaaldoorsneden en technische fiche.
  - Le Centre Choréographique National de Franche-Comté, te Belfort.
    Polyvalente zaal van 18,90 x 15 Meter, in een renovatieproject (1993-95).
    Architecten Reichel en Robert / Scenograaf Perset
    Geillustreerd met plannen, snede, foto's en technische fiche.
* Veiligheid: nieuw decreet i.v.m. veiligheid en toegankelijkheid van toepassing sinds 11 juli 1995.
* Catharine RANKL, scenografe: voorstelling van dekor en kostuums voor "Richard III" van Shakespeare in regie van Matthias LANGHOFF.
* Les musiques amplifiées: info over de nationale ontmoetingen (18-20.10.95) te Agen, rond het thema "Geluidsversterking en muziek".

* Le groupe de la charte: deze groep werkt rond de definitie van het beroep van SCENOGRAAF. Dit situeert zich op drie niveaus:
  - algemene estethische definitie van 'scenografie' in haar hoedanigheid van discipline.
  - synthetische definitie van de 'scenograaf', als auteur van dekors en kostuums.
  - professionele en juridische definitie van de 'scenograaf, auteur van dekors en kostuums'.

  Een algemene vergadering van deze werkgroep en de leden-scenografen vindt plaats op 15 januari 1996 in het Théâtre du Rond-Point te Parijs (vervolgt).

* De opleiding: info i.v.m. scholen, opleidingscentra, ateliers, etc. en een vergelijkend tabel i.v.m. stages voor theatertechnieken.

* Uitgebreide info over nieuwigheden (theatertechniek), berichten van OISTAT, publicaties, en nieuwe produkten.

* Tot 14 januari 1996 vond in de grote hal van het Parc de la Villette een tentoonstelling plaats onder de titel "Il était une fois la fête foraine". Het project wordt hier voorgesteld met grondplannen en doorsneden van deze tentoonstelling over de Kermis (scenografie van R. SARTI).

* Een evenementententoonstelling voor "CHANEL" in een scenografie van Philippe KAUFFMANN, rond het thema Chanel en Astrologie opgesteld op de strategische punten van het grootwarenhuis (Le Printemps), nl. vitrines, toegangen, circulatiezones, trappen, etc.

* Het eiland BOMLO in Noorwegen is een centrum van de kerkgeschiedenis en de godsdiensten: beschrijving met maquetten en perspectieftekening van de hand van de scenograaf Torunn VALDERHANG.

ACTUALITE DE LA SCENOGRAPHIE nr.77 januari-februari 1996

* Informatie over theatervoorstellingen:
  "Ne pas se rendre au théâtre, c'est comme faire sa toilette sans miroir." (Arthur SCHOPENHAUER)
  Van 10 tot 18 februari kon men te Parijs in de Odeon de voorstelling bijwonen "Franziska" van WEDEKIND, in regie en dekors van Stéphane Braunschweig.
  Het dekor stelt een bevreemde rechthoekige ruimte voor, begrensd door verti-kale beschilderde houten latten die het licht filterden (belichting van Marion HEWLETT).

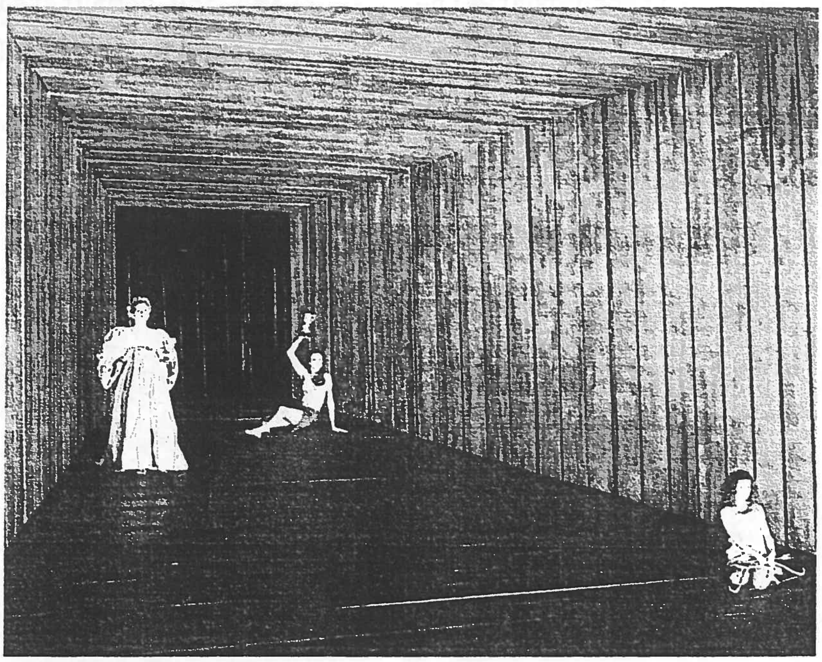

* Affiche: van 20 maart tot 12 mei 1996 is in de Odeon "Le Roi Lear" van Shakespeare te zien in regie van Georges LAVAUDANT, en dekor van J.J.VERGIER.

* Informatie over de dansprogrammatie.
  Théâtre de la Ville: Tussen 19 maart en 13 april 1996 staan Wim VANDEKEYBUS, A.T.DE KEERSMAEKER, en Jan FABRE op het programma. Verder is er een reprise van "Assai" van Dominique BAGOUET van 16 tot 20 april.

* Straattheater: de Compagnie OPOSITO bouwt een nieuwe repetitieruimte onder de naam van "Moulin Fondu" in Noisy-Le-Sec. De gemeente stelde een oude hoeve ter beschiking die omgebouwd werd tot ankerplaats voor de groep: het gebouw heeft een oppervlakte van 800 M^2, en voorziet in een repetitiestudio in de kelders, een naaiatelier op het gelijkvloers, met vestaire (kostuums), keuken en gemeenschapsruimte, dekoratelier en sanitair. De verdiepingen zijn ingericht als kantoren en logies voor gasten.

* Theaterarchitectuur in Duitsland: "Le Palais de la République" te Berlijn, gebouwd in 1975 met een maximum van 4.830 plaatsen. Bespreking van het gebouw na 20 jaar: zaalmogelijkheden, techniek, belichting en technische fiche.

* Theater in Polen (vervolg).

* Theater in Rusland: met o.a. kostuumontwerp van Maria DANILOVA voor "Le Bal masqué" van M.LERMONTOV in het theater MKHAT te Moskou (1995).

* ARCHI-SCENO 1995: inventaris theaterarchitectuur.
  1. nieuwe theatergebouwen in Frankrijk geopend in 1995, geillustreerd met plannen, foto's en technische fiche.
     - Chalons-sur-Marne: Centre Culturel - Arch. Joël Godfroy.
     - Châteaubriant: Théâtre de verre - Arch. H.Rattier.
     - Garces-les-Gonesse: Espace Lumière - Arch. Christophe & D.Dryski.
     - Jouy-le-Moutier: Centre Culturel - Arch. J.P.Cornet.
     - Le Mans: Centre Culturel L'Espal - Arch. Pierre Soria.
     - Le Mans (Antares): Centre Multifonctionnel - Arch. F.Lombard.
     - Le Quesnoy: Théâtre des trois Chênes - Arch. Atelier d'arch.Dupond F.
     - Nantes: Théâtre Olympic - Arch. Sylvie Julien (concerts et variétés) (renovatie van een bioscoop)
     - Saint-Nazaire: Théâtre 'Le Jean Bart' - Arch. J.C.Serre.
     - Vichy: Centre de Congrès - Arch. J.G.de Castelbajac & F.Namur.
  2. Lijst met andere in 1995 in gebruik genomen theaters (zonder plannen noch technische fiche).
  3. Lopende projecten (1996-97).

* Informatie voor architectuurontwerpen "ALLPLAN" 3-D computersistemen.

* De opleiding: stages i.v.m. veiligheid / publicaties van I.I.T. centre français.

* Le groupe de la charte: (vervolg) verslag van de vergadering van 15.01.96 in het Théâtre du Rond-Point (Paris). Drie punten werden behandeld:
  1. Scenografie als discipline: creatie van een Instituut voor de Scenografie.

CORNET B.V.B.A SEATING SYSTEMS

- Zitakkommodaties
- Teleskoop/ Tribunes
- Podia
- Dansvloeren

- Sièges
- Tribunes/ Télescopiques
- Podiums
- Pistes de dance

Industriestraat 16 B 3930 HAMONT
Tel.: 011/44 88 09 Fax.: 011/44 88 10

* Le groupe de la charte: (vervolg).
Verslag van de vergadering van 15.01.96 in het Théâtre du Rond-Point.
Drie punten werden behandeld:

1. Scenografie als discipline: de oprichting van een "INSTITUT DE LA SCENOGRAPHIE" dringt zich op als antwoord op de vraag welke struktuur het meest wenselijk is om het beroep te hergroeperen en verder te laten ontwikkelen in zijn eigenheid en in zijn verscheidenheid (scenografie van de technische infrastruktuur en het theatergebouw, scenografie van de theatervoorstelling en scenografie van tentoonstellingen, maar ook uitbreidbaar tot lichtontwerpers (scenografie van het licht), etc.).
Dit instituut zou voornamelijk het contact moeten bevorderen met mensen die direct moeten samenwerken met scenografen, o.m. architecten, regisseurs, conservators en theaterdirecteurs, technische directeurs, opdrachtegevers, etc.
Het instituut zou ook kontakten leggen met de universiteiten i.v.m. de toekomstperspectieven of prognoses op het vlak van de inhoudelijke reflexie van het beroep (identité esthétique et professionnelle).

2. De statuten: hier stelt men de creatie voor van een autonoom SYNDICAAT van scenografen, opgedeeld in drie sectoren:
   - architectuur en toneelinrichting,
   - theatervormgeving,
   - ontwerpen van tentoonstellingen.

3. De scenograaf, ontwerper en auteur.
Een gemeenschappelijke basistekst werd goedgekeurd en wordt verder uitgewerkt in een vergadering op 26 januari 96.
De integrale tekst over "de esthetische definitie van de scenografie" is in dit nummer afgedrukt, alsmede een ontwerptekst over de AUTEURSRECHTEN (Definitie van de opdracht - Auteursrechten - Respect voor het werk) en behandelt men uitvoerig de problematiek rond de opdracht en de erelonen.

* Het nummer eindigt met een artikel van Jean Chollet over de historische schouwburg "LE THEATRE DE L'ATHENEE" waarvoor renovatieplannen bestaan. Chollet behandelt hier de historiek van het gebouw. (wordt vervolgd).

Luc Dhooghe

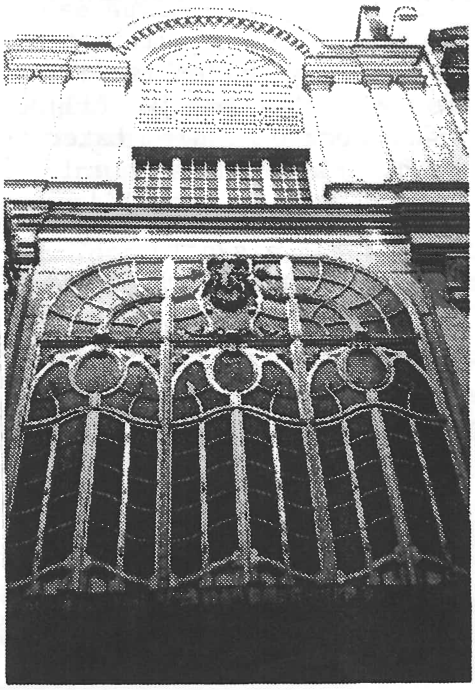

foto Luc Dhooghe

UIT DE ZUSTERBLADEN

THEATRE CRAFTS INTERNATIONAL november 1995

Dit nummer brengt nieuws over "The Food Chain", een nieuwe komedie van Nicky SILVERS, over de belichting van Peggy Silvers voor het concert "The Music of Andrew Lloyd Webber", over de post-moderne creatie van de "Ringin Seattle", en over de kostuumontwerper Robert TURTURICE die genomineerd werd voor de sit-com televisiereeks Sybill.

Verder handelt men over het ontwerp van Bussel PARKMAN voor Pierre Corneille's "L'Illusion".

Hugh LANDWEHR inspireerde zich voor zijn dekorontwerp voor "The Magnificent Yankee" op de grote tentoonstelling van 1876.

Mark HENDERSON wendde voor de productie "Absolute Hell" in het National Theatre in London op briljante manier alle tonen van rose aan om de personages in een correcte "Vie en rose" onder te dompelen.

Richard HUDSON ontwierp voor de Olivier in London een intrigerend dekor voor de productie van "Volpone" van Ben Johnson.

In de Engelse nationale opera ontwierp Peter J. DAVIDSON een dekor voor "Carmen", geinspireerd op de foto's van Henri Cartier Bresson.

LD Simon CORDER verwezenlijkte een theaterversie van Somerset Maughams "The Letter", beter bekend door de filmadaptatie van William Wyler.

De viering van V-Day op Buckingham Palace wordt uitgebreid besproken.

Er is een eerste interactieve theaterproductie gemaakt in Kalamazoo, die gebruik maakt van een driearmige robot van Japanse makelij.

ER van NBC won 8 awards bij de Academy of Television Arts & Sciences.
De award voor drama ging naar ABC's NYPD Blue.

The WWW world wide web, werd gecreëerd als middel om op Internet te navigeren.

Twee werknemers van Colortan hebben tegen de firma een proces gewonnen in verband met auteursrecht op een door hun ontwikkeld product binnen de firma.

De technische beurzen ESTA, PLAZA, VPLT, respectievelijk Amerika, Canada, London en West-Duitsland, hebben een akkoord gesloten betreffende een gelijkvormigheid in standaarden, opleiding en manier van handeldrijven.

Er zijn plannen voor een themapark over Christoffel Columbus in Sevilla.

De Hard Rock Cafe heeft in juli het achtste wereldwonder geopend: een themarestaurant rond de pyramides in de vorm van een pyramide.
In Azië gaat men voor ettelijke biljoenen themaparken bouwen, zowel in Japan als China, Hong Kong en India. Later volgen Djakarta, Indonesië, Korea, de Fillipijnen, Thailand en Maleisië.

Dan volgt een artikel over RIU RITA, een belichter die zijn roots heeft in Williamstown.
Verder een In Memoriam "JIM BRENNAN", de stichter van Cinema Services die in Las Vegas overleden is.

DE MEESTERBOUWERS.
Een artikel over Taittowers, die onder andere de toernee-podia bouwden voor de Rolling Stones, David Bowie, Ozzy Osborne, Red Stewart, en nog meer markante namen uit de popwereld.

Tot onze bijzondere verbazing vinden we dan een artikel terug over Thierry BOSQUET, de Belgische ontwerper, die blijkbaar ook in Amerika belangstelling voor zijn werk heeft gevonden. Wij vonden het dan ook de moeite waard om dit artikel zo uitgebreid mogelijk over te nemen.
Helaas moeten we U de prachtige foto's onthouden, gezien we nog steeds niet in staat zijn te verschijnen in kleur.

THIERRY BOSQUET

Thierry Bosquet ontwerpt dekors en kostuums met een naukeurig gevoel voor classicisme, gezien door een hedendaagse bril.
Men krijgt bijna de indruk dat hij uit de vorige eeuw is gestapt, en het stof heeft afgeschud alvorens naar het toneel te stappen.
Zijn ontwerpen bezitten een duidelijk realisme, ook al beweegt hij zich gemoedelijk en met gemak door verschillende historische periodes.
Hij voelt zich net zo goed thuis in de Barok als in de 19-de Eeuw, alhoewel hij een uitgesproken voorkeur heeft voor LOUIS XV.
Ik denk niet in een moderne stijl, zegt hij, en zodoende zijn mijn ontwerpen nooit erg hedendaags, maar eerder erg traditioneel. Ik teken wat ik in mijn hoofd heb voor de gewenste periode, maar ik vind kostuums ontwerpen gemakkelijker dan dekors ontwerpen.
Zijn liefde voor het verleden zal zeker te maken hebben met het feit dat zijn grootvader Directeur was van de Muntschouwburg te Brussel, waardoor dit theater ook zijn speeltuin was als kind.
In de Munt ontmoette hij ook Maurice Béjart, met wie hij ging samenwerken en met wie samen in de late jaren zeventig "La Traviata" maakte, productie die hij nog altijd als één van zijn meesterwerken beschouwt.
Voor het eerste bedrijf bouwde hij het auditorium van de Munt na op de scène, bevolkt met wassen figuren, ontleend aan het Tussaud Museum uit Parijs.
Het tweede bedrijf speelde zich af in een schildersatelier van een door Sarah Bernard geïnspireerde kunstenaar.
Voor het derde bedrijf bedacht hij dat Violetta zou sterven in een boot zoals de Vliegende Hollander.
"Het was zeer theatraal, en misschien iets minder traditioneel voor mijn doen. Het was de enige opera waar ik exact kon doen wat ik wou. Een ontwerper moet bescheiden zijn, maar niet te bescheiden. Je moet zoveel mogelijk ideeën aanbrengen, maar toch doen wat je gevraagd wordt. Een dekor moet het publiek charmeren, mag niet te sterk aanwezig zijn, niet te opdringerig."

Hij laat ook graag gaten, openingen voor de fantasie van het publiek.
Zijn muzikale smaak leunt nauw aan bij zijn ontwerpstijl: hij heeft nooit iets beluisterd wat jonger is dan Wagner.
Hij heeft "De Ring" één keer ontworpen en zou het graag opnieuw doen, daarbij de aanwijzigingen volgend van Wieland Wagner.
Hij heeft meer dan 150 opera- en meer dan 50 balletvoorstellingen op zijn actief, en werkte in de grootste Europese huizen en voor verschillende Amerikaanse gezelschappen.
In maart 1995 ontwierp hij "La Traviata" voor de New York City Opera.
Hij gebruikte meters en meters beschilderd gaasdoek voor het dekor, en zijn kostuums waren geïnspireerd op lithografieën en modetekeningen uit het midden van de 19-de eeuw. Violetta draagt een complex uitgevoerd kleed dat van wit overgaat in zwart op het ogenblik dat ze weduwe wordt.

In 1994 ontwierp hij dekors en kostuums voor Glinka's "Ruslan en Ludmilla", een coproductie van de Kirov-opera en de Opera van San Francisco.
Originele ontwerpen van Korovin en Golovin, die bewaard gebleven waren in St-Petersburg, werden geschilderd in de stijl van Bakst en Klimt.
De meer dan zeshonderdvijftig kostuums werden in de ateliers van het Marynski Theater nog geborduurd volgens de oude stijl. Stoffen werden aangekocht in Rusland en Amerika. Twee coupeurs van de San Francisco Opera gingen ze in Rusland snijden onder de leiding van Jenny Green, hoofd van de kostuumafdeling.

Voor Dresden reproduceerde hij de oorspronkelijke ontwerpen van "De Rozen-cavalier", en dit seizoen doet hij nog "Don Giovanni" in een dekor van Gerard Howland. Zijn kostuums zijn geinspireerd op de 18-de eeuwse schilder Tiepolo.

Hij schilderde ontwerpen op zijde, tafta en organza.
Bosquets moeder leerde hem schilderen: hij schildert ook landschappen die hij zowel in London als New York exposeert.
Hoewel hij droomt van grote geschilderde dekors in 18-de eeuwse stijl hoopt hij toch een regisseur tegen het lijf te lopen, die zijn ideeën door elkaar zou schudden, en zijn klassieke verworvenheden zou gebruiken in een minder realistische stijl.

Verder vinden we nog in Thatre Crafts International:

Televisie: "A streetcar named desire" ontworpen door John CALHOUN.
Video: "Scream", een ontwerp van Kleanne Boepple.
Architectuur: het VIRGINIA THEATRE van William WEATHERSBY Jr.
Nieuwe producten op de markt.
Technologie.
Zakelijk verslag: Masque Sound.
Boeken.
PLASA, een verslag over de beurs.
Het schetsboek van een ontwerper, over de kostuums van Bob MACKIE voor "Moon over Buffalo" in Broadway.

Jacques Berwouts

VARIA

TENTOONSTELLING
"DIAGHILEV: creator of the BALLETS RUSSES"
tot 14 april in de Barbican Art Galery - LONDON

LITERATUUR
Jaak VAN SCHOOR, docent aan de Gentse Universiteit, coördineert samen met zijn Nederlandse collega Rob ERENSTEIN de publicatie van een "Theatergeschiedenis der Nederlanden".
Het boek verschijnt in het voorjaar bij Amsterdam University Press.

Sylvère Derveaux
alle weefsels voor dekor
grote breedten
Kapellestraat 17
B-8720 Wakken
056/ 60 22 53 - fax / 60 82 35

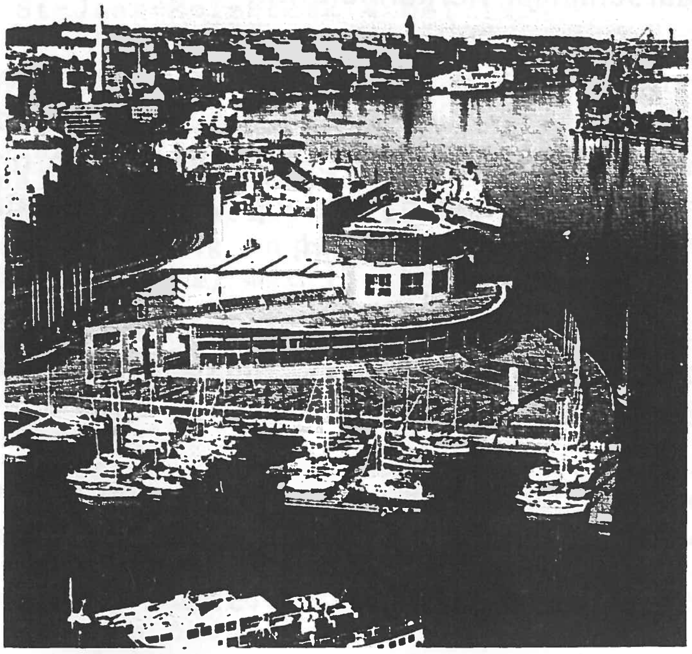

BUHNENTECHNISCHE RUNDSCHAU - 5.'95

* In 1973 werd het bekendste Muziektheater aan de Zweedse westkust: het "Storan" theater in Göteborg als monument geclasseerd.
  Men besloot tot nieuwbouw van een theater waar opera, operette, musical en ballet zouden kunnen opgevoerd worden.
  Een eerste artikel beschrijft het hydraulische systeem waarmee de theatermachinerie aangedreven en gestuurd wordt.

* Naar aanleiding van het 100-jarige bestaan van de film, is een artikel gewijd aan de ontwikkeling van de techniek van bewegende beelden tot op heden. De oorsprong van "bewegende beelden" zou bij de Egyptenaren te vinden zijn.

* Kwaliteit kost geld, niet-kwaliteit kost meer.
  Dit was een thema van de laatste ShowTech.
  In een vrije markteconomie wordt de verhoogde kostenlast opgevangen door stimulering van de produktie efficiëntie of door herstructurering van de bedrijven. In de cultuursector, vooral bij het theater maar ook bij film en televisie, worden verminderde inkomsten dikwijls beantwoord met vermindering van de producties. Dat door het wegwerken van "niet-kwaliteit" heel wat bespaard kan worden wordt door de cultuursector niet erg in acht genomen.
  Een voorbeeld van "niet-kwaliteit" :voor een decor van een theater - film of televisieproductie worden delen aangemaakt die nooit door de toeschouwer gezien worden.
  Met een goede voorbereiding van de regie, de scenografie en het productieverloop kunnen door goede afspraken of tijdige informatie onnodige prestaties en uitgaven vermeden worden.

Wie bij theaterproducties in Vlaanderen betrokken is, zal dit voorbeeld waarschijnlijk herkennen.......

* Een ander thema tijdens de ShowTech, was : meer investeren in technische installaties die weinig onderhoud vragen, de voorkeur geven aan installaties die tijd en personeel kunnen uitsparen. Een duurdere installatie kan na verloop van tijd de gunstigste prijs-kwaliteit verhouding blijken te zijn.

* Theaterbranden, 100 jaar geleden en hun tragische gevolgen. Een historisch getint artikel over 12 theaterbranden in de hele wereld die plaats hadden in 1895 en 1896.

* Een studie over moderne hydraulische systemen in het theater. Besproken worden: de bouwelementen - de sturing - het onderhoud.

BUHNENTECHNISCHE RUNDSCHAU NR 6 - 1995

* Beschrijving van de stand van Duitsland op de P.Q.'95. Die vier scenografen die de stand ontwierpen en bouwden, kregen samen een gouden medaille voor de beste scenografie. Het tot stand komen van de Duitse inzending gebeurde niet zonder moeilijkheden. De oorzaken van die moeilijkheden zijn ook ons niet onbekend. Tijdens de vorige P.Q.'91 had het kapitalisme in Oost-Europa zich nog niet volledig ontplooid en de cultuurpolitiek van het voormalige Tsjechoslovakije liet toe om kosteloos aan de PQ deel te nemen. In 1995 was er echter veel veranderd, de Tsjechische organisatoren moesten het Industriepaleis afhuren; huur die zij doorrekenden aan de deelnemende landen. De hoge bescherming van President Vaclav Havel en van de UNESCO konden dit niet verhinderen.

* Voortzetting van de artikels over de geschiedenis van de filmtechniek en over hydraulische systemen, waarvan de eerste delen in BTR 5 verschenen.

* Artikel over de verbouwing en de sanering van de Nationale Opera in Riga (Letland). Het 130 jaar oude gebouw werd tot 1991 regelmatig bespeeld, maar stond op instorten. Einde 1996 moet de volledige vernieuwing klaar zijn.

* Beschrijving van een digitaal-gestuurde mengtafel "Concert" van WK Audio uit Duitsland.

Dré Darden

IN MEMORIAM

CREUZ Serge ° St-Jans-Molenbeek 4 mei 1924
+ Linkebeek 16 januari 1996

Schilder, scenograaf, illustrator, journalist, stichter van het Bellone-huis, professor aan "La Cambre" en aan "L'Ecole Supérieure du Théâtre National de Strasbourg": dit is het merkwaardige palmares van één man.
Hij was een geboren Brusselaar, die de schilderborstel samen met de paplepel heel jong in de hand kreeg. Los van alle stromingen schilderde hij met vlotte lijnen en kleuren de mensen en landschappen uit zijn omgeving.
Hij was verliefd op Brussel. In 1955 verzette hij zich samen met vele kunstvrienden tegen de afbraak van de prachtige "Kunstberg". Het werd een verloren strijd, waarbij het beton de estetiek verbrijzelde.
Tien jaar na het drama van de Kunstberg ontdekte hij het "Bellone-huis" aan de Vlaamsesteenweg. Dit gebouw werd zijn troetelkind dat hij restaureerde en op een zinvolle manier invulde. Het "Maison du Spectacle" omvat momenteel een tentoonstellingsruimte, een bibliotheek van ca 10.000 boeken, en verscheidene info- en onderzoekscentra.
Een intiem binnenpleintje vormt een ontmoetingsplek in dit toch drukke stadsgedeelte: onlangs kreeg deze plek trouwens een prachtige glazen koepel op het hoofd.
Een derde passie was scenografie.
Hij hield van de scène, de acteurs, de dansers en de zangers.
Zijn eerste sporen in het theaterlandschap vind ik terug in 1940. Voor Yves Robert ontwierp hij het dekor en de affiche voor "39,5°" van Pierre Dac. Zijn honorarium: enkele glazen witte wijn en cassis!
Hij werkte niet alleen voor het franstalig theater, ook vlaamse regisseurs vroegen zijn medewerking.
Zijn bagage aan theaterkennis zal hij later als lesgever doorgeven aan leerlingen als Yannis Kokkos, J.M. Fiévez, J.Cl. de Bemels en Roland Deville.
Tevens was hij stichter van onze zustervereniging ABSTT.
Bij het herlezen van zijn boek "La Ligne du Coeur" krijg je een waterval van prachtige verhalen die op een speelse wijze de geschiedenis boeiend maken.
Ooit schreef Serge Creuz boven een artikel een citaat van Nietzche: "Tu dois devenir l'homme que tu es".

Serge CREUZ (rechts) in gesprek met Dre Darden in 'La Bellone'

IN MEMORIAM

DAVIES Robertson ° Thamesville 28 augustus 1913
+ Orangeville december 1995

Davies' oeuvre bestond uit meer dan dertig romans, bundels, columns en toneelstukken, maar hij was vooral bekend om zijn trilogieën.
Bovendien werd hij meermaals genoemd als kandidaat voor de Booker literatuurprijs en voor de Nobelprijs literatuur.
Davies wordt beschouwd als de eerste werkelijk grote Canadese schrijver. Zijn werk is in zeventien talen verkrijgbaar, maar niet in het Nederlands.

KOPERS Werner ° Gent 1931
+ Gent 24 januari 1996

Als amateur debuteerde Werner Kopers, pseudoniem voor Werner Versnick, bij het Franstalige Gentse gezelschap La Ruche, en bij de Nederlandstalige "De Melomanen".
Een toneelopleiding heeft hij nooit gehad. Van vorming was hij "veeltalig directiesecretaris".
Voor zijn rol van Marchbanks in "Candida" van Shaw kreeg hij tijdens het Koninklijk Landjuweel in 1960 een onderscheiding van de jury, wat hem meteen een kontrakt opleverde bij K.V.S.-Brussel. Daar schitterde hij onder meer in Claus' "De dans van de reiger".
Vanaf 1965 werd hij één van de pioniers van het pas opgerichte N.T.G.-gezelschap, waar hij o.a. de Conférencier speelde in de musical "Cabaret". Eventjes stapte hij over naar Theater Arena (1978-80). Zijn allerlaatste rol speelde hij in 1980 in het N.T.G.: Spoel, in Shakespeares Midzomernachtsdroom.

LEX Ivonne (alias Yvonne Douliez) ° Antwerpen 24 december 1926
+ Brasschaat 19 januari 1996

"Ik heb op geen enkel ogenblik gedacht: nu stop ik met acteren. Dat zou pas het einde voor me hebben betekend. Want wat moet ik doen? Ergens zitten en wachten? Nee dat kan ik niet. Ik sta sinds mijn zevende op de planken. Daar krijgt men me niet zo gemakkelijk af." Ivonne Lex in Het Nieuwsblad van 18 november 1995.

"Ze was een omstreden figuur, zo wist de journalist van dienst te melden op het televisienieuws, de maandag na haar overlijden. Omstreden inderdaad. Zoals een François Mitterand dat was, zoals een Gerard Mortier dat nog is. Om het clichématig uit te drukken: hoge bomen vangen veel wind.
Ze was een merkwaardige vrouw. Die een haast ongelooflijke werkkracht bezat, als actrice, auteur, vertaalster, directeur, beleidsvrouw... Onvermoeibaar leek ze. Een vrouw die bleef werken en vechten, ook wanneer een ongenadige ziekte haar in een wurggreep kreeg. Een grote Dame." Toon Brouwers in De Scène van maart 1996.

"Met de dood van deze controversiële, vrijgevochten vrouw verliest Vlaanderen een groot actrice/regisseur/schrijfster, die zich met evenveel inzet wijdde aan vederlicht entertainment als aan klassieke drama's. Het was deze veelzijdigheid die haar leven tekende en haar maakte tot een monument in de annalen van het Vlaamse theater." Caroline Van den Borre in Etcetera XIV/54.

IN MEMORIAM

ANDRIES Marc ° 1933
+ 1996

Marc Andries' beroepscarrière startte in 1958 bij het M.M.T. Daarnaast bleef hij actief in het liefhebberscircuit, o.a. bij "De Broedermin". Zijn zoektocht in het theaterlandschap liep doorheen vele gezelschappen, het Nederlands Kamertoneel, de Haagse Comedie, het Amsterdams Toneel en Toneelgroep Centrum, om tenslotte via een omzwerving bij het Groot Limburgs Toneel, zijn thuishaven het E.W.T. te bereiken.
Hij werd in Vlaanderen de eerste "Man van La Mancha" en creëerde o.a. de "Verhalen van Oom Jacob".
In 1985 werd Marc Andries algemeen directeur bij het E.W.T. Dit werd een uitdaging aangezien het Ministerie de subsidiekraan had toegedraaid.
Toch stond hij ook nog als acteur op de planken, o.a. in "De Leraarskamer" van Liliane Wouters.
Om gezondheidsredenen stopte hij de laatste jaren met acteren. Zijn gevecht voor het E.W.T. zette hij met succes voort!

BERGHAUS Ruth ° Dresden 1928
+ Berlin 1996

Deze Duitse theater- en operaregisseur maakte naam als danseres en choreografe van het Berliner Ensemble dat in 1949 werd opgericht door Bertolt Brecht.
Zij was gehuwd met de komponist Paul Dessau.
Als operaregisseur bracht zij controversiële ensceneringen van onder meer "Der Ring des Nibelungen" van Wagner.
In 1988 regisseerde ze voor de Muntschouwburg "Lulu" van Alban Berg.
E. Van Heer schreef over deze grote dame hetvolgende:
Kenmerken van het werk van Berghaus zijn moeilijk bondig aan te duiden. Maar in de beschrijvingen valt op dat Berghaus van elke opera een soort Gesamtkunstwerk maakt, waarin theater, dans, plastische kunst en muziek op een complexe manier met elkaar vervlochten zijn. Berghaus laat haar fantasie de vrije loop en creëert telkens een ingewikkeld netwerk van surreële en expressieve vorm-elementen, die op het eerste gezicht erg bizar overkomen, en alleen een eenheid kunnen vormen dank zij de associatieve verbeeldingskracht van de toeschouwer.
En op de vraag of haar kommunisme een rol speelt in haar werk, reageert zij als volgt: "Ongetwijfeld kleurt mijn politieke overtuiging mijn werk. Ik wil niet verhelen dat ik wil doen nadenken over een aantal dingen. Kijk, dat deden Wedekind en Berg bijvoorbeeld toch ook. Je kan hun werken toch niet louter bekijken als estetische objecten. Die mensen waren wel degelijk bezig met politieke realiteiten en sociale analyses. Het is mijn taak om de aktuele relevantie daarvan te achterhalen en te tonen. Dat het resultaat sommigen in het verkeerde keelgat schiet, dat ik dingen zeg en laat zien die sommigen op stang jagen, is daarbij nu eenmaal onvermijdelijk."

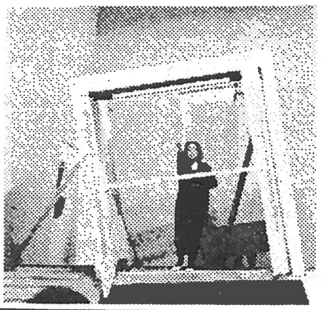

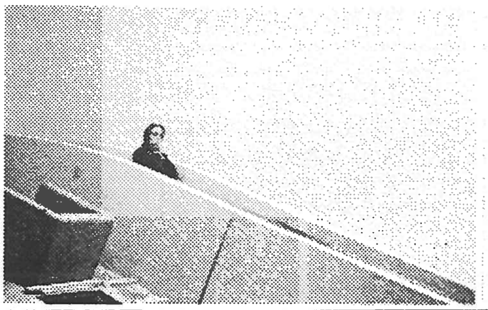

Lulu van Alban Berg
Regie Ruth Berghaus

IN MEMORIAM

MÜLLER Heiner ° Eppenhausen/Saksen 1929
+ Berlin 30 december 1995

"Ik ben Hamlet niet
mijn plek als mijn drama
nog plaats zou vinden
zou aan beide zijden
van het front zijn
tussen de fronten in
erboven."
(Heiner Müller in "De Hamletmachine - 1977)

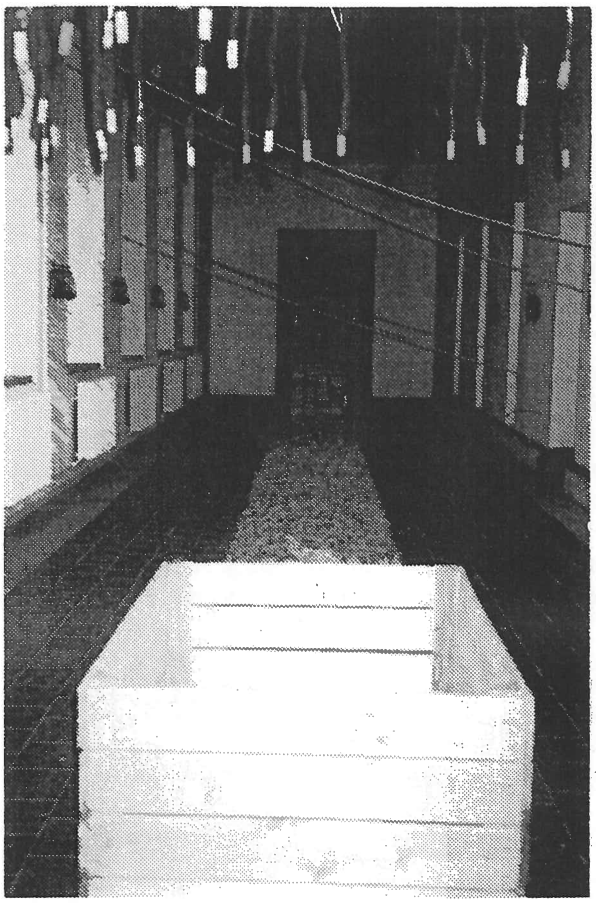

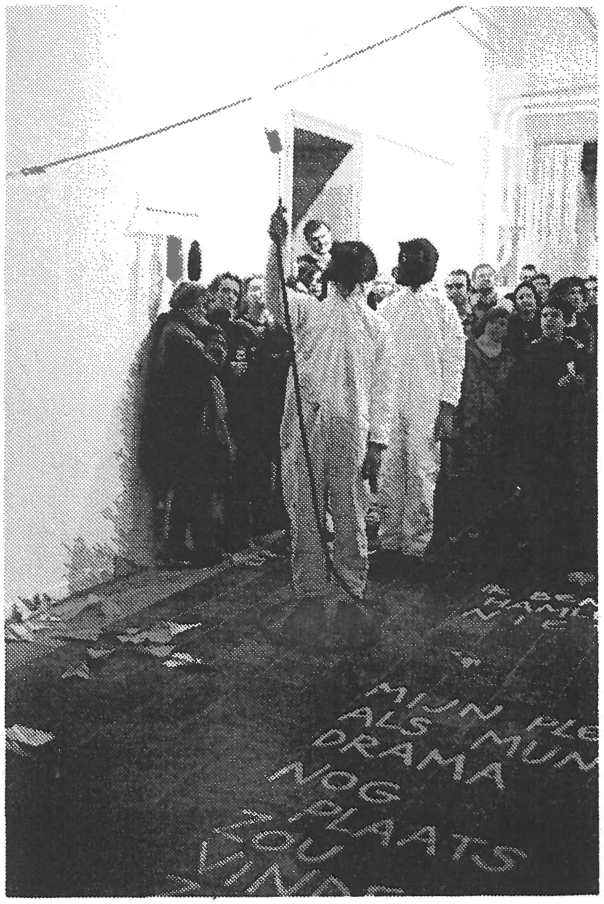

uit: "3 x M" Dramatische installaties rond teksten van Molière, Majakovski en Müller, in de Witte Zaal te Gent, groepswerk onder leiding van Luc Dhooghe.
Foto: performance Müllersekwentie op 07.02.1994.